

**P
O
R
A
D
C
E**

7

TRESTNÍ ŘÁD

úplné znění zákona po novelách
s komentářem

2024
29. ročník

■ Preventivní restrukturalizace – nový zákon s komentářem

Zákon o preventivní restrukturalizace má pomoci obchodním korporacím ve finančních obtížích, aby mohly pokračovat v podnikání. Restrukturalizace se primárně opírá o nalezení dohody mezi podnikatelem a jeho věřiteli. Jde o hledání akceptovatelné ekonomické nabídky věřitelům při zachování provozu obchodního závodu.

■ DPH – zákon s komentářem

Od 1. 1. 2024 nabývá účinnosti novela zákona o DPH, která je součástí tzv. konsolidačního balíčku vlády. Touto novelou jsou provedeny zejména změny týkající se sazeb DPH a dále se tuto novelou omezuje počet daně u vybraných osobních automobilů.

■ Daň z příjmů – zákon s komentářem

Sazba daně se od 1. 1. 2024 zvýší z 19 % na 21 %. Dále se ruší daňová uznatelnost tichého vína jako daru do výše 500 Kč. Zavádí se omezení daňové uznatelnosti výdajů při nákupu osobních automobilů pro podnikatelské účely...

legislativa

■ TRESTNÍ ŘÁD

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) s komentářem2

JUDr. JAN ENGELMANN

ČÁST PRVNÍ / Společná ustanovení

- » Obecná ustanovení 7
- » Soud a osoby na řízení zúčastněné 40
- » Obecná ustanovení o úkonech trestního řízení 81
- » Předběžná opatření a zajištění osob a věcí 95
- » Dokazování 141
- » Rozhodnutí 171
- » Stížnost a řízení o ní 186
- » Náklady trestního řízení 196

ČÁST DRUHÁ / Přípravné řízení

- » Postup před zahájením trestního stíhání 206
- » Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení 216

ČÁST TŘETÍ / Řízení před soudem

- » Základní ustanovení 247
- » Předběžné projednání obžaloby 249
- » Hlavní líčení 256
- » Veřejné zasedání 297
- » Neveřejné zasedání 300
- » Odvolání a řízení o něm 300
- » Dovolání 326
- » Stížnost pro porušení zákona a řízení o ní 344
- » Obnova řízení 351
- » Zvláštní způsoby řízení a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu 358
- » Vykonávací řízení 381
- » Zahlazení odsouzení 416

ČÁST ČTVRTÁ / Některé úkony souvisící s trestním řízením

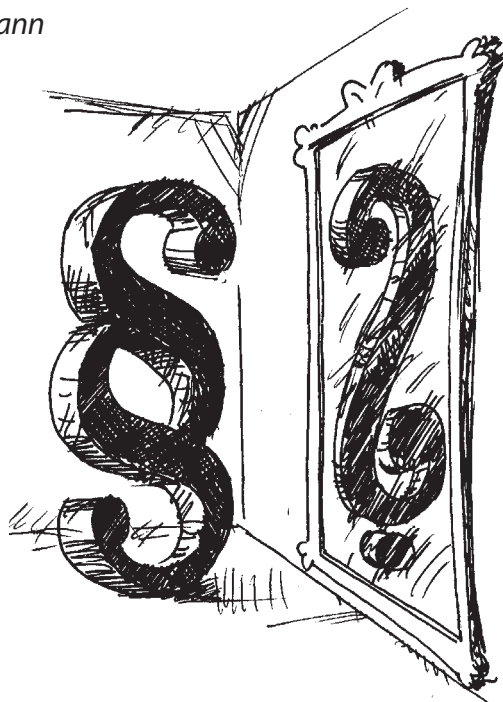
- » Udělení milosti a použití amnestie 417

ČÁST PÁTÁ / Přechodná a závěrečná ustanovení 419

Trestní řád

Zákon č. 141/1961 Sb. s komentářem

JUDr. Jan Engelmann

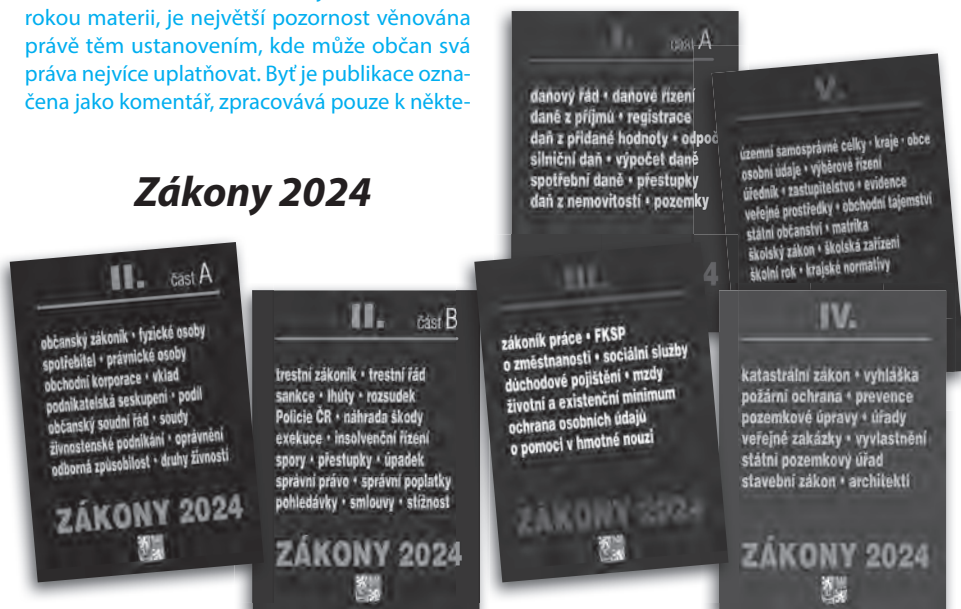

Trestní řád je zákoník trestního práva procesního, který uceleným způsobem upravuje normy trestního řízení. Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti. Pomáhat k dosažení účelu trestního řízení je právem a podle ustanovení tohoto zákona i povinností občanů. Část první trestního řádu se věnuje společným ustanovením, druhá část rozebírá přípravné řízení. Část třetí upravuje samotné řízení před soudem a všechna jeho stadia. Čtvrtá část rozebírá specifickou situaci udělení milosti či použití amnestie. Na komentář konkrétního ustanovení navazuje rozsáhlá judikatura.

Trestní řád vyšel naposledy v komplexu s trestním zákoníkem, a to v PORADCI 5-7/2019. Účelem této publikace není, a to ani v nejmenším, snaha o pedagogický výklad jednotlivých ustanovení trestního řádu. Jejím účelem je snaha co nejširšímu okruhu čtenářů přiblížit problematiku trestního řízení a seznámit je s nejobecnějšími zásadami trestního řízení, stejně jako snaha přiblížit jim formou přiložené judikatury, tedy náhled Nejvyššího soudu a Ústavního soudu na výklad některých pojmů. Právě díky přiložené judikatuře se může tato publikace stát rychlým průvodcem i pomocníkem pro co nejširší okruh čtenářů nakladatelství PORADCE. Základní popis jednotlivých ustanovení trestního řádu má čtenáři umožnit, aby se sám dokázal alespoň orientačně pohybovat mezi nástrahami jednotlivých ustanovení trestního řádu a uvědomil si nejen svá práva, ale také si byl vědom svých povinností, a následků spojených s jejich nedodržáním. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi širokou materii, je největší pozornost věnována právě těm ustanovením, kde může občan svá práva nejvíce uplatňovat. Byť je publikace označena jako komentář, zpracovává pouze k někte-

rým ustanovením trestního řádu základní informace. Základní informace však vyplývají přímo z přiložené judikatury, která je mnohdy v jiných publikacích opětovně rozváděna, tudíž dochází k její duplicitě. Publikace je zpracována v rozsahu základních informací, jak již bylo shora uvedeno, a proto by ji bylo možno použít i v běžném právním styku, neboť nejenže v tomto směru obsahuje aktuální znění jednotlivých ustanovení, ale je rovněž opatřena velmi aktuální judikaturou, a to judikaturou přijatou k 1. 1. 2023. Od posledního vydání trestního řádu (v komplexu s trestním zákoníkem) uplynula doba téměř pěti let. S ohledem na celou řadu změn, které provázely vydání trestního zákoníku a trestního řádu za uvedené období, byla pozornost věnována těm nejpodstatnějším změnám a v tomto směru je nejzásadnější právě rozsah aktualizované judikatury.

Zákony 2024

Objednávejte na tel.: 558 731 125, 732 708 627, e-mailem: abo@i-poradce.cz, e-shop: www.i-poradce.cz

Přehled ustanovení zákona

str.

ČÁST PRVNÍ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

HLAVA PRVNÍ	OBEČNÁ USTANOVENÍ.....	§	1 – 12	7
HLAVA DRUHÁ	Soud a osoby na řízení zúčastněné			
Oddíl první	Pravomoc a příslušnost soudů.....	§	13 – 26	40
Oddíl druhý	Pomocné osoby.....	§	27 – 29	47
Oddíl třetí	Vyloučení orgánů činných v trestním řízení.....	§	30 – 31a	51
Oddíl čtvrtý	Obviněný	§	32 – 34	54
Oddíl pátý	Obhájce	§	35 – 41	59
Oddíl šestý	Zúčastněná osoba	§	42	68
Oddíl sedmý	Poškozený	§	43 – 49	70
Oddíl osmý	Zmocněnec zúčastněné osoby a poškozeného	§	50 – 51a	79
Oddíl devátý	Přístup k utajovaným informacím.....	§	51b	81
HLAVA TŘETÍ	OBEČNÁ USTANOVENÍ O ÚKONECH TRESTNÍHO ŘÍZENÍ	§	52 – 52a	81
Oddíl první	Dožádání	§	53 – 54	82
Oddíl druhý	Protokol	§	55 – 58	82
Oddíl třetí	Podání	§	59	86
Oddíl čtvrtý	Lhůty	§	60 – 61	87
Oddíl pátý	Doručování	§	62 – 64a	89
Oddíl šestý	Nahlížení do spisů.....	§	65	92
Oddíl sedmý	Pořádková pokuta	§	66	93
HLAVA ČTVRTÁ	PŘEDBĚŽNÁ OPATŘENÍ A ZAJIŠTĚNÍ OSOB A VĚCÍ			
Oddíl první	Vazba	§	67 – 74a	95
Oddíl druhý	Zadržení.....	§	75 – 77	113
Oddíl třetí	Zákaz vycestování do zahraničí	§	77a	116
Oddíl čtvrtý	Zajištění věcí	§	78 – 81b	116
Oddíl pátý	Domovní a osobní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků, vstup do obydlí, jiných prostor a pozemků ..	§	82 – 85c	125
Oddíl šestý	Zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování...	§	86 – 87c	131
Oddíl sedmý	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	§	88 – 88a	132
Oddíl osmý	Předběžná opatření	§	88b – 88o	137
HLAVA PÁTÁ	DOKAZOVÁNÍ.....	§	89	141
Oddíl první	Výpověď obviněného	§	90 – 96	146
Oddíl druhý	Svědci	§	97 – 104	149
Oddíl třetí	Některé zvláštní způsoby dokazování	§	104a – 104e	155
Oddíl čtvrtý	Znalci	§	105 – 111	158
Oddíl pátý	Provádění výslechu prostřednictvím videokonferenčního zařízení	§	111a	167
Oddíl šestý	Věcné a listinné důkazy	§	112	168
Oddíl sedmý	Ohledání	§	113 – 118	169
HLAVA ŠESTÁ	ROZHODNUTÍ	§	119	171
Oddíl první	Rozsudek	§	120 – 133	172
Oddíl druhý	Usnesení	§	134 – 138	181
Oddíl třetí	Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí.....	§	139 – 140	184
HLAVA SEDMÁ	STÍŽNOST A ŘÍZENÍ O NÍ.....	§	141 – 150	186
HLAVA OSMÁ	NÁKLADY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ.....	§	151 – 156	196

ČÁST DRUHÁ	PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ.....	§ 157 – 157a .. 205
HLAVA DEVÁTÁ	POSTUP PŘED ZAHÁJENÍM TRESTNÍHO STÍHÁNÍ	§ 158 – 159b206
HLAVA DESÁTÁ	ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ, DALŠÍ POSTUP V NĚM A ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ	
Oddíl první	Zahájení trestního stíhání	§ 160216
Oddíl druhý	Vyšetřování.....	§ 161 – 167221
Oddíl třetí	Zvláštní ustanovení o vyšetřování některých trestných činů.....	§ 168 – 170228
Oddíl čtvrtý	Rozhodnutí v přípravném řízení.....	§ 171 – 173a229
Oddíl pátý	Dozor státního zástupce.....	§ 174 – 175234
Oddíl šestý	Dohoda o vině a trestu.....	§ 175a – 175b236
Oddíl sedmý	Obžaloba	§ 176 – 179237
Oddíl osmý	Zkrácené přípravné řízení	§ 179a – 179h241
ČÁST TŘETÍ	ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM	
HLAVA JEDENÁCTÁ	ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ	§ 180 – 184247
HLAVA DVANÁCTÁ	PŘEDBĚŽNÉ PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY	§ 185 – 195249
HLAVA TŘINÁCTÁ	HLAVNÍ LÍČENÍ	
Oddíl první	Příprava hlavního líčení	§ 196 – 198256
Oddíl druhý	Veřejnost hlavního líčení.....	§ 199 – 201259
Oddíl třetí	Zahájení hlavního líčení.....	§ 202 – 206260
Oddíl čtvrtý	Dokazování.....	§ 207 – 215267
Oddíl pátý	Závěr hlavního líčení.....	§ 216 – 218278
Oddíl šestý	Odročení hlavního líčení	§ 219278
Oddíl sedmý	Rozhodnutí soudu v hlavním líčení	§ 220 – 230279
Oddíl osmý	Rozhodnutí soudu mimo hlavní líčení.....	§ 231297
HLAVA ČTRNÁCTÁ	VEŘEJNÉ ZASEDÁNÍ.....	§ 232 – 239a297
HLAVA PATNÁCTÁ	NEVEŘEJNÉ ZASEDÁNÍ	§ 240 – 244300
HLAVA ŠESTNÁCTÁ	ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM.....	§ 245 – 265300
HLAVA SEDMNÁCTÁ	DOVOLÁNÍ	§ 265a – 265S326
HLAVA OSMNÁCTÁ	STÍŽNOST PRO PORUŠENÍ ZÁKONA A ŘÍZENÍ O NÍ	§ 266 – 276344
HLAVA DEVATENÁCTÁ	OBNOVA ŘÍZENÍ.....	§ 277 – 289351
HLAVA DVACÁTÁ	ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY ŘÍZENÍ A PŘÍKAZU K ZJIŠTĚNÍ ÚDAJŮ O TELEKOMUNIKAČNÍM PROVOZU.....	§ 290358
Oddíl první	Řízení ve věcech mladistvých.....	§ 291 – 301358
Oddíl druhý	Řízení proti uprchlému	§ 302 – 306a358
Oddíl třetí	Podmíněné zastavení trestního stíhání.....	§ 307 – 308362
Oddíl čtvrtý	Narovnání	§ 309 – 314368
Oddíl pátý	Řízení před samosoudcem	§ 314a – 314g369
Oddíl šestý	Řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu	§ 314h – 314k376
Oddíl sedmý	Řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu.....	§ 314l – 314n378
Oddíl osmý	Řízení o schválení dohody o vině a trestu.....	§ 314o – 314s378
HLAVA DVACÁTÁ PRVNÍ	VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ.....	§ 315381
Oddíl druhý	Výkon trestu odnětí svobody	§ 320 – 334382
Oddíl třetí	Výkon trestu domácího vězení	§ 334a – 334h392

Oddíl čtvrtý	Výkon trestu obecně prospěšných prací	§ 335 – 340b	394
Oddíl pátý	Výkon některých dalších trestů	§ 341 – 350j	398
Oddíl šestý	Výkon dohledu a kontrola chování odsouzeného probač- ním úředníkem	§	408
Oddíl sedmý	Promlčení výkonu trestu	§ 350k	409
Oddíl osmý	Výkon ochranného opatření	§ 351 – 359	409
Oddíl devátý	Výkon některých jiných rozhodnutí	§ 359 – 362	414
HLAVA DVACÁTÁ DRUHÁ	ZAHLAZENÍ ODSOUZENÍ	§ 363 – 365	416

ČÁST ČTVRTÁ NĚKTERÉ ÚKONY SOUVISÍCÍ S TRESTNÍM ŘÍZENÍM

HLAVA DVACÁTÁ TŘETÍ	UDĚLENÍ MILOSTI A POUŽITÍ AMNESTIE	§ 366 – 370a	417
---------------------	--	-------------------	-----

ČÁST PÁTÁ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ § 461 – 471 .. 419

Použité zkratky:

- tr. ř. – zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů (totéž platí i pro text ve sloven-
ském jazyce, kde je používáno zkratky Tr. por.)
- Roz. – jedná se o rozhodnutí Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a sta-
novisek ve věcech trestních
- ÚS – rozhodnutí Ústavního soudu
- tr. zák. – zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
(v oddíle Judikatura jde o zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů – totéž
platí i pro text ve slovenském jazyce, kde je používáno zkratky Tr. zák.)
- trest. zák. – zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Listina – Listina základních práv a svobod

Seznam použité literatury:

- Sněmovní tisky vládní předlohy změn trestního řádu (důvodové zprávy)
- Sbírky soudních stanovisek a rozhodnutí ve věcech trestních
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu
- Rozhodnutí Ústavního soudu
- Listina základních práv a svobod
- Úmluva o ochraně lidských práv a svobod
- Ústava České republiky
- Trestní zákoník, Poradce 5/2011, 5/2014
- Právní slovník, Dušan Hendrych, a kolektiv, 3.vydání, 2009
- Poradce 4/2010, 6/2016
- Trestní zákon a trestní řád, Jiří Jelínek, Zdeněk Sovák, Linde Praha, a. s., 2002
- Trestní kodexy, 2. Přepřacované a doplněné vydání, JUDr. Jan Tolar, CSc., 1979
- Rozhodnutí ve věcech trestních, Doc. JUDr. Jiří Jelínek, CSc., JUDr. Zdeněk Sovák, EUROLEX BOHE-
MIA, 1999, ISNB 80-902752-0-6
- Trestní právo procesní, Jiří Jelínek, Antonín Drašík, Karel Hasch, Jana Nováková, Šárka Nováková,
Zdeněk Sovák, Vlastimil Ševčík, EUROLEX BOHEMIA, Praha 2002, ISNB 80-86432-20-3
- Trestní řád, Komentář I., II. díl, Doc. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., JUDr. Vladimír Král, JUDr. Josef Baxa,
JUDr. František Půry, II. doplněné a přepřacované vydání, C.H.Beck, 2002, ISNB 80-7179-634-4
- Trestní řád, Komentář I., II. díl, kolektiv vedený prof. dr. Antonín Růžek, CSc., Panorama Praha, 1981.
- Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II., § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010
- Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II., § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010

ZÁKON č. 141/1961 Sb.,

o trestním řízení soudním (trestní řád)

ve znění

zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb. (úplné znění č. 69/1994 Sb.), zákona č. 154/1994 Sb., nálezů Ústavního soudu České republiky č. 214/1994 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 283/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 45/2005 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 239/2005 Sb., zákona č. 394/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 321/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 90/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 135/2008 Sb., zákona č. 177/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., nálezů ÚS č. 163/2010 Sb., zákona č. 197/2010 Sb., nálezů ÚS č. 219/2010 Sb., zákona č. 150/2011 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 207/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 43/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 150/2016 Sb., zákona č. 163/2016 Sb., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 455/2016 Sb., zákona č. 55/2017 Sb., zákona č. 56/2017 Sb., zákona č. 57/2017 Sb., zákona č. 58/2017 Sb., zákona č. 59/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 178/2018 Sb., zákona č. 287/2018 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 203/2019 Sb., zákona č. 255/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 114/2020 Sb., zákona č. 165/2020 Sb., zákona č. 333/2020 Sb., zákona č. 220/2021 Sb., zákona č. 418/2021 Sb., zákona č. 130/2022 Sb., zákona č. 422/2022 Sb., **zákona č. 173/2023 Sb.**

a zákona č. ...*/2023 Sb.

[* V čase zadání publikace do tisku, nebyl zákon publikován ve Sbírce zákonů ČR]

ČÁST PRVNÍ SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

HLAVA PRVNÍ OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Účel zákona

(1) Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevňování zákonnosti, předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů

a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.

(2) Pomáhat k dosažení účelu trestního řízení je právem a podle ustanovení tohoto zákona i povinností občanů.

komentář k § 1

Toto ustanovení jednoznačně stanoví, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny postupovat tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Vychází ze této myšlenky je tedy povinnost těchto orgánů, v případě, že byl spáchán trestný čin, odhalit pachatele, a to při respektová-

Poznámky jsou uvedeny na str. 424.

ní ustanovení trestního řádu a existenci okolností nasvědčujících tomu, že jednání vykazuje znaky trestného činu, postavit takového pachatele před soud. Soud pak rozhoduje o vině a trestu.

DŮLEŽITÉ

Přitom základem je ochrana veřejného zájmu, který je definován v ustanovení trestního zákona [např. ochrana života – tr. čin vraždy, ublížení na zdraví; ochrana majetku – trestný čin krádeže apod.]. Celé trestní řízení musí být vedeno v souladu s trestním řádem, což je předpoklad, že právo a zákonnost se stane pro občany zárukou jejich práv a upevňování zákonnosti v každodenním životě.

§ Z judikatury

■ **Roz. 5/65 –** *Orgány činné v trestním řízení jsou povinny postupovat tak, aby trestné činy byly náležitě objasněny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni (§ 1 odst. 1 tr. ř.).*

§ 2

Základní zásady trestního řízení

(1) Nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon.

(2) Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.

(3) Státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon, přímo použitelný předpis Evropské unie nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.

(4) Jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. Trestní věci musí projednávat urychleně bez zbytečných průtahů; s největším urychlením projednávají zejména vazební věci a věci, ve kterých byl zajištěn majetek, je-li to zapotřebí vzhledem k hodnotě a povaze zajištěného majetku. Trestní věci projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká

republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení. K obsahu petic zasahujících do plnění těchto povinností orgány činné v trestním řízení nepřihlížejí.

(5) Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhnout a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.

(6) Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

(7) Všechny orgány činné v trestním řízení spolupracují se zájmovými sdruženími občanů a využívají jejich výchovného působení.

(8) Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přjetí trestu (dále jen „dohoda o vině a trestu“), které podává státní zástupce. Veřejnou žalobu v řízení před soudem zastupuje státní zástupce.

(9) V trestním řízení před soudem rozhoduje senát nebo samosoudce; předseda senátu nebo samosoudce rozhodují sami jen tam, kde to zákon výslovně stanoví. Rozhoduje-li v přípravném řízení soud v prvním stupni, rozhodnutí činí soudce.

(10) Trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání

zúčastnit a jednání sledovat. Při hlavním líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech a výslovně stanovených v tomto nebo zvláštním zákoně.

(11) Jednání před soudy je ústní; důkaz výpovědi svědků, znalců a obviněného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslyší.

(12) Při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny.

(13) Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plně uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.

(14) Orgány činné v trestním řízení vedou řízení a vyhotovují svá rozhodnutí v českém jazyce. Každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá.

(15) Orgány činné v trestním řízení jsou povinny v každém období řízení umožnit poškozenému plně uplatnění jeho práv, o kterých je třeba ho podle zákona vhodným způsobem a srozumitelně poučit, aby mohl dosáhnout uspokojení svých nároků; řízení musí vést s potřebnou ohleduplností k poškozenému a při šetření jeho osobnosti.

k omentář k § 2

V tomto ustanovení jsou zakotveny základní zásady, kterými je trestní řízení ovládáno. Uvedené zásady je třeba chápat jako jednotnou a ucelenou soustavu. Vzhledem k tomu, že přípravné řízení (řízení předcházející řízení před soudem) vychází z principu, že státní zástupce pokud má pochybnosti o tom, jestli určitý obviněný spáchal trestný čin, či nikoli pachatele žaluje, oproti tomu soud v případě pochybností o vině obviněného postupuje podle zásady v pochybnostech ve prospěch obviněného (in dubio pro reo), pak je třeba považovat řízení před soudem a zejména hlavní líčení za nejdůležitější část celého trestního řízení, kde se základní zásady trestního řízení uplatní nejmar-

kantněji. Zákonem č. 459/2011 Sb., byla v odst. 4 nahrazena věta druhá.

Toto znění má vést k rychlejšímu projednání zejména vazebních věcí (viz úpravy ustanovení o vazbě) a věcí, ve kterých byl zajištěn majetek. Uvedená úprava reaguje na rozsudek ESLP *Forminster Enterprises Limited* proti České republice, zajištění spravedlivé rovnováhy mezi obecným zájmem společnosti a zájmem dotčené osoby na pokojném užívání majetku, které zakotvuje čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Týmž zákonem došlo k úpravě v odst. 12, kdy zásada bezprostřednosti byla vtažena na vazební řízení.

Úpravou provedenou zák. č. 193/2012 Sb., bylo nejen ustanovení § 2 odst. 8 tr. ř. doplněno o nový institut – návrh na schválení dohody o vině a trestu, což je nový způsob, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem (uvedený institut byl mj. zakomponován např. do ustanovení § 12 odst. 10, § 22, § 24, § 28 odst. 2, § 30 odst. 2, 72 odst. 3 tr. ř.).

§ Z judikatury

■ K odstavci 1

■ Roz. 49/68 – II. – Je v rozporu s § 92 odst. 3 tr. ř., **je-li obviněný při kladení otázek za účelem doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejjasnosti a rozporů přesvědčován, že jeho výpověď je nepravdivá a je mu předstírán názor vyslyšajícího na obsah výpovědi s cílem přizpůsobit výpověď obviněného tak, aby byla v souladu s výsledky místního ohledání a pitvy, které jsou známy vyslyšajícímu.**

■ III. I rekonstrukce činu jakožto druh ohledání může být důkazem v trestním řízení (§ 89 odst. 2 tr. ř.) při provádění tohoto důkazu však nesmí být obviněný orgány činnými v trestním řízení usměřován ohledně jeho počínání při činu, které během rekonstrukce znázorňuje nebo líčí.

■ Roz. 20/84-II. – Ustanovení § 100 odst. 1 tr. ř. o právu odepřít výpověď nelze obcházet takovým způsobem, že vyšetřovatel* přesto, že svědek oprávněně odepřel výpověď, se ho dotazuje na důvody a pohutky odepření výpovědi a na skutečnosti, které měly být předmětem výslechu, a tyto skutečnosti potom uvede v písemném záznamu. Takový postup

* V dřívějších judikátech bylo používáno tehdy platných pojmů, ke kterým patřil i pojem „vyšetřovatel“ v nyní platném trestním řádu (dále jen tr. ř.) se používá pojmu „policijní orgán“. S ohledem na tuto poznámku budou i nadále ve starších judikátech uváděny tehdy platné pojmy.

je nepřipustný a **obsah takto nezákonně získané výpovědi nebo sdělení nelze použít k důkazu před orgány činnými v trestním řízení**, ať už čtením záznamu pořizového vyšetřovatelem, popřípadě jiným způsobem (např. výslechem vyšetřovatele) na obsah sdělení svědka, které takto nezákonně získal).

■ **Roz. 33/95 – Magnetofonové záznamy rozhovorů osob, které byly pořizeny v rozporu se zákonem, jsou důkazem absolutně neúčinným.** Přepisy takových záznamů nelze zařazovat do trestního spisu, a pokud již k tomu dojde, nelze je, stejně jako samotné záznamy, použít v trestním řízení jako důkaz.

■ **Roz. 2/98 – II.** – Zákonost úkonů trestního řízení se posuzuje z hlediska znění trestního řádu účinného v době jejich provádění.

■ K odstavci 2

■ **Roz. 22/68 – I.** – K naplnění subjektivní stránky trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1* tr. zák. nestačí, **že pachatel jednal úmyslně, nýbrž musí být prokázáno, že jeho úmysl směřoval ke způsobení následku uvedeného v tomto ustanovení**, tj. ke způsobení ublížení na zdraví.

II. Zůstanou-li po vyčerpání všech dosažitelných důkazů pochybnosti o některé skutkové okolnosti důležité pro zavinění, jmenovitě pro úmysl přivodit následek uvedený v § 221 odst. 1 tr. zák., je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného a neuznat jej vinným tímto trestným činem.

■ **Roz. 38/68 – II.** – **Vina obviněného musí být prokázána na základě důkazů, provedených v souladu s trestním řádem. Nelze usuzovat na vinu obviněného ze způsobu obhajoby, např. z toho, že obviněný záměrně vypovídal nepravdu, popíral určité skutečnosti nebo se snažil svést vyslyšající orgány na falešnou stopu apod., takový postup soudu by znamenal potlačování práva na obhajobu, byl by v rozporu s presumpcí neviny a s vyhledávací zásadou, uvedenou v § 2 odst. 5 tr. ř.**

III. Obsah doznání obviněného se považuje za věrohodný jenom, je-li věrohodnost prokázána dalšími věrohodnými důkazy.

■ **Roz. 13/93 – Zásada „in dubio pro reo“ nemůže prokurátor aplikovat tak, že v přípravném řízení neprovede část důkazů významných pro zjištění skutečnosti rozhodných z hlediska zákonných znaků trestného činu a že skutečnosti, k jejichž objasnění měly směřovat neprovedené důkazy, neuplatní v podané obžalobě.**

Takový postup je v rozporu se zásadou, že orgány činné v trestním řízení mají povinnost zjišťovat skutečný stav věci (§ 2 odst. 5 tr. ř.) a nemůže být odůvodněn ani zřetelem na rychlost řízení.

■ **Roz. 54/00** – Jestliže po vyčerpání všech dostupných důkazů zůstane nevyjasněno, zda obviněný spáchal posuzovaný trestný čin před tím, než byl vyhlášen odsuzující rozsudek soudem prvního stupně za jeho jiný trestný čin, nebo až poté, **je nutné při ukládání trestu postupovat podle zásady in dubio pro reo a použít ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák.** **o ukládání souhrnného trestu. Podle uvedené zásady je nutno postupovat a přiklonit se k možnosti pro obviněného výhodnější i v dalších případech, kdy po vyčerpání všech dostupných důkazů zůstane nejisté, zda ke spáchání posuzovaného činu došlo před jiným rozhodnutím, či po něm, a jde přitom o závěr důležitý pro rozhodnutí.

■ **Roz. 15/03 – II.** Zahájení trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. ř. sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, jakož ani zahájení trestního stíhání podáním návrhu na potrestání soudu podle § 314b odst. 1 tr. ř. nemají účinné sdělení ve smyslu ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. **Takové účinky nastávají až doručením návrhu na potrestání obviněnému.** Jde-li o trestné činy trvající nebo hromadné, na něž nedopadá zásada vyplývající z ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř., a pachatel v trestné činnosti pokračuje před tím, než je mu návrh na potrestání doručen, soud musí rozhodnout i o těch částech skutku spáchaných do této doby, byť nejsou popsány v návrhu na potrestání.

V případech, kdy se pachatel dopouští trestné činnosti formou pokračování v trestném činu ve smyslu ustanovení § 89 odst. 3* tr. zák., může soud s ohledem na ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. považovat za skutek, který je vymezen žalobním návrhem (§ 220 odst. 1 tr. ř., § 179d tr. ř.), jen ty z dílčích útoků, které jsou v tomto návrhu popsány.**

■ K odstavci 3

V tomto ustanovení je upravena **tzv. zásada legality, která znamená, že státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví.** Výjimka z této zásady je dána v případě osob uvedených v § 10 tr. ř. (osoby požívající výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva), § 11 tr. ř. (tzv. nepřipustnost trestního stíhání)****,

** Nyní § 43 tr. zák.

*** Nyní § 116 tr. zák.

**** Např. nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii
– je-li trestní stíhání promlčeno,

* Nyní (od 1. 1. 2010 zák. č. 40/2009 Sb.), půjde o § 146 tr. zák.

§ 163 tr. ř. (uvedené trestné činy, kde je trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného).

DŮLEŽITÉ

Vedle těchto případů trestní zákon uvádí i případy, kdy státní zástupce může, ale nemusí pachatele za spáchané činy stíhat. Půjde např. o případy, kdy o skutku obviněného již bylo rozhodnuto jiným orgánem kázeňsky, kárně anebo cizozemským soudem anebo úřadem a toto rozhodnutí lze považovat za dostačující.*

■ K odstavci 4

Toto ustanovení upravuje tzv. **zásadu oficiality**, která vyplývá ze znění – **orgány činné v trestním řízení postupují z úřední povinnosti**. Vedle této zásady je v § 2 odst. 4 tr. ř. zakotvena dále **zásada rychlosti řízení** – trestní věci musí být projednávány co nejrychleji. V souvislosti s touto zásadou upravuje trestní řád celou řadu procesních lhůt** při šetření občanských práv zaručených Lis-
tinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami.

- ÚS 11/96
- ÚS 47/99

§ Z judikatury

■ ÚS 10/2006 – K nepřipustnosti trestního stíhání v souvislosti s průtahy v řízení

Článek 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nestanoví žádnou výslovnou sankci, která by stíhala porušení tohoto práva, a to ani v podobě konkrétního pozitivně stanoveného důvodu zastavení trestního stíhání. K nápravě porušení práv stanovených Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod jsou určeny prostředky předpokládané v čl. 13 této Úmluvy, přičemž smluvní státy mají určitý prostor k posouzení, jaký prostředek zvolí. **Porušení pravidla plynoucího z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod je sankcionováno vyvozením odpovědnosti státu vůči obviněnému. Ve svých rozhodnutích, která se týkají průtahů v řízení a nedo-**

- proti tomu, kdo byl prohlášen za mrtvého, apod. [bliže § 11 odst. 1 písm. a) – j) tr. ř.].

* Bliže § 172 odst. 2 tr. ř.

** Může jít např. o lhůtu stanovenou k nařízení hlavního líčení – § 181 odst. 3 tr. ř.

- lhůtu stanovenou pro policejní orgán ke skončení vyšetřování – § 167 tr. ř.
- lhůtu stanovenou pro vazební řízení – § 71 tr. ř.

držení přiměřené lhůty k posouzení záležitosti stěžovatele, postupuje Evropský soud pro lidská práva tak, že konstatuje porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a přízná stěžovateli spravedlivé zadostiučinění ve formě peněžní náhrady. **Nápravu porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě ve formě zastavení řízení Evropský soud pro lidská práva z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v žádném ze svých rozhodnutí nevyvodil a ani vzhledem ke svým pravomocím vyvodit nemohl. V ustanovení § 11 odst. 1 trestního řádu jsou uvedeny případy, kdy je trestní stíhání nepřipustné a kdy v důsledku toho nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno. Důvody zastavení trestního stíhání jsou tu vymezeny taxativně, pozitivně a výslovně; představují kogentní úpravu a je zapotřebí je chápat jako průlom do zásady oficiality (§ 2 odst. 4 trestního řádu), která patří mezi základní zásady trestního řízení. To platí bezvýetku i pro důvod uvedený v § 11 odst. 1 písm. j) trestního řádu, podle něhož trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. Odkaz na takovou smlouvu znamená, že v textu vyhlášené mezinárodní smlouvy musí být nepřipustnost trestního stíhání zakotvena výslovně a nelze ji dovozovat jako možný prostředek nápravy vzniklého pochybení. V případě citované Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod však tomu tak není, neboť její čl. 6 odst. 1 – jak již bylo uvedeno – žádný výslovný důvod zastavení trestního stíhání neobsahuje. **Proto porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě ve smyslu tohoto článku Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod samo o sobě nezakládá nepřipustnost trestního stíhání, a to ani s ohledem na požadavek účinných prostředků nápravy podle čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (obdobně srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 487/03 a náleze sp. zn. II. ÚS 7/03, Sbirka nálezu a usnesení Ústavního soudu, svazek 31, usnesení č. 26, svazek 34, náleze č. 100).****

■ K odstavci 5

- a) zásada zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti
- b) zásada vyhledávací

§ Z judikatury

■ **Roz. 11/66 – Povinnost soudu postupovat tak, aby bol zistený skutočný stav veci (§ 2 ods. 5 Tr. por.), vztahuje sa na celé trestné konanie, teda tiež na rozho-**

dování o tom, že sa podmienenečne odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil.

■ **Roz. 33/68 – Nasvedčujú-li konkrétni okolnosti tomu, že obvinený môže trpieť duševní poruchou, ktorá v dobé činu mohla vylučovať alebo snižovať jeho pričítanosť (s výjimkou stavu nepříčetnosti nebo zmenšené příčetnosti, do níž se obvinený zaviněně přivedl požitím alkoholického nápoje nebo omamného prostředku), musí být tato možnost v trestním řízení ověřena a otázka duševního zdraví obviněného objasněna, a to zpravidla příbráním znalce. Posuzování takové možnosti jen laickou úvahou soudu, která není založena na odborných vědomostech, není dostačujícím prostředkem.**

■ **Roz. 44/89 – I. Bez objasnenia okolností, ktoré môžu odôvodniť zánik trestnosti činu obvineného, nie je zistený skutočný stav veci v zmysle § 2 ods. 5 Tr. por., a preto nemožno rozhodovať o vine obvineného.**

II. O zisťovaní podmienok zániku trestnosti platia všeobecné zásady trestného konania, teda v dokazovaní aj zásada vyhľadávania. **Okolnosti odôvodňujúce zánik trestnosti musia orgány činné v trestnom konaní objasňovať z úradnej povinnosti.** Nie je povinnosť obvineného, aby dokazoval tieto okolnosti.

■ **Roz. 52/94 – K zisťovaniu skutočnosti významné pro rozhodnutí v trestním řízení (§ 2 odst. 5 tr. ř.) záležící v tom, zda je v evidenci obyvatel nebo v evidenci vězňů vedena určitá osoba, nelze použít jako důkaz před soudem úřední záznam orgánu činného v trestním řízení o dotazu učiněném u orgánu, který vede takovou evidenci. Takovou skutečnost je třeba zjišťovat přímo ze zprávy orgánu evidence.**

■ **Roz. 30/01 – Trestnost jednání spočívajícího v neodvedení daně, pojistného na zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (jako trestného činu podle § 255* tr. zák., resp. od 1. 1. 1998 podle § 147 tr. zák.**) je podmíněna zjištěním, že zaměstnavatel měl k dispozici potřebné finanční prostředky, tj. že příslušné částky ze mzdy svým zaměstnancům z jejich hrubých mezd skutečně srazil a v rozporu se zákonem je neodvedl oprávněným příjemcům, ale použil je jiným účelům. Tuto skutečnost je třeba v trestním řízení prokázat (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.).**

Pokud by byl zaměstnavatel insolventní a zvýhodnil by jiného věřitele zaplacením jeho pohledávek v úmyslu zmařit tím uspokojení pohledávek spočívajících v povinnosti odvádět za zaměstnance zálohy na daň

z příjmů, pojistné na zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pak by se mohlo jeho jednání posoudit jako trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a* tr. zák., a nikoli jako trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák. (resp. nyní jako trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 tr. zák. – 40/2009 Sb.).**

Ustanovení čl. 8 odst. 2, věty druhé, Listiny základních práv a svobod, podle něhož nelze nikoho zbavit osobní svobody pro neschopnost dostát smluvnímu závazku, se týká jen takového závazku povinného, který vzniká na základě smluvního vztahu. **Povinnost zaměstnavatele odvádět za zaměstnance zálohu na daň z příjmů ze závislé činnosti, pojistné na zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti však nevzniká na základě smluvního závazku, ale jde o povinnost stanovenou přímo zákonem, bez možnosti stran smluvně dohodnout jiná práva a povinnosti, než zákon uvádí.**

■ **Roz. 36/05 – V řízení před soudem je předseda senátu oprávněn žádat státního zástupce o opatření důkazu podporujícího obžalobu a státní zástupce je povinen mu vyhovět, přičemž není rozhodné, zda důkaz má být opatřen na území České republiky nebo cestou právní pomoci v cizině. K takové žádosti je předseda senátu oprávněn nejen v případě, kdy má být opatřen důkaz, který dosud nebyl opatřen a proveden, ale i tehdy, dovozuje-li státní zástupce vinu obžalovaného z důkazu, který, tak jak byl v přípravném řízení opatřen, je v řízení před soudem nepoužitelný. Předseda senátu tak může učinit i mimo hlavní líčení.**

■ **Roz. 13/09 – I. – Zásada ne bis in idem – zákaz dvojího souzení a potrestání za týž čin – skutek – ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. brání též trestnímu stíhání a odsouzení toho, proti němuž dřívejší přestupkové řízení o téměř skutku (činu) trestněprávní povahy meritorně skončilo pravomocným rozhodnutím příslušného správního orgánu, a to včetně blokového řízení podle § 84 a násl. zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.**

Vyloučit ochranu proti novému procesu s ohledem na zásadu ne bis in idem přitom nemůže ani skutečnost, že příčinou prvního projednání skutku (činu) v blokovém přestupkovém řízení byla jeho nesprávná kvalifi-

* Nyní § 220 tr. zák.

** Nyní § 241 tr. zák.

*** Nyní § 223 tr. zák.

kace jako přestupku, ačkoliv naplňoval znaky trestného činu. Právně bezvýznamné je též to, proč došlo k novému řízení a rozhodnutí v dané věci, aniž bylo zrušeno předcházející rozhodnutí o totožném skutku (činu).

II. Překážka věci pravomocně rozsouzené (exceptio rei iudicatae) předpokládá zjištění, že se v novém řízení jedná o totožný skutek. Přestože se v blokovém řízení nevydává písemné rozhodnutí příslušného orgánu, z kterého by byl zřejmý přesný popis skutku, je z dokladu o skončení blokového řízení (pokutového bloku) zásadně zjištělné, pro jaký druh přestupku bylo blokové řízení vedeno (srov. § 85 odst. 4, věta druhá, zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů). Vznikne-li pochybnost o vymezení skutku, pro který byl pachatel přestupku v blokovém řízení uznán vinným, je třeba provést potřebné dokazování, na základě něhož bude po zhodnocení všech provedených důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. skutek, jenž naplňuje příslušný přestupek, zjištěn a vymezen.

■ **Roz. 10/14 – I.** – Pokud důkaz sice nebyl součástí spisu v přípravném řízení a byl předložen soudu teprve po podání obžaloby (srov. § 180 odst. 2, 3 tr. ř.), avšak stranám byla později dána možnost se s ním seznámit a předmětný důkaz byl řádně proveden v rámci dokazování v hlavním líčení, přičemž obviněný měl možnost se k němu vyjádřit, nedošlo tímto postupem ke zkrácení práv obviněného na obhajobu. Proto nejde o podstatnou vadu řízení ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. a jen z toho důvodu, že určitý důkaz byl proveden v pozdější fázi trestního řízení, nelze dovodit porušení zásad spravedlivého procesu.

II. Pro zdávěr, že jde o zvlášť závažný zločin ve smyslu § 14 odst. 3 tr. zákoníku, není významná dolní hranice trestní sazby odnětí svobody posuzovaného trestného činu, popřípadě výměra soudem uloženého trestu odnětí svobody, neboť pro zařazení trestného činu do kategorie zvlášť závažných zločinů je rozhodné jen to, zda zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let

■ **Roz. 53/15 – II.** – Zjištění skutkového stavu věci v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí soudu ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. v případě posuzování trestní odpovědnosti pachatele, jenž se činu dopustil v negativním právním omylu, vyžaduje, aby bylo provedeno dokazování zaměřené na objasnění otázky, zda se mohl vyvarovat svého omylu.

V odůvodnění rozsudku, jímž byl obviněný podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby proto, že jednal v omluvitelném negativním právním omylu, je nezbytné uvést komplexní vyhodnocení všech relevantních skutečností majících význam pro závěr, že šlo o takový omluvitelný omyl.

■ K odstavci 6

V tomto ustanovení je upravena tzv. **zá sada volného hodnocení důkazů**. Ta znamená, že všechny orgány činné v trestním řízení musí v průběhu řízení důkazy hodnotit a jejich hodnocení musí být zejména u soudů také náležitým způsobem odůvodněno*, aby takové rozhodnutí působilo přesvědčivě.

Pokud je rozhodnutí soudem náležitě odůvodněno, je pak z něj také možno zjistit, jakými úvahami se soud řídil při posuzování jednotlivých důkazů, proč některým výpovědím-důkazům neuvěřil a proč uvěřil jiným, proč považoval shromažďování dalších důkazů za nadbytečné apod. Náležité odůvodnění je důležité také v souvislosti s obhajobou obviněných a jejich tvrzením o existenci „tzv. extrémního nesouladu – rozporu“.

V případech, že odůvodnění rozhodnutí soudů jsou jasná, logická a nevykazují znaky libovůle při hodnocení důkazů, nelze „extrémní nesoulad-rozpor“ dovozovat v řízení o dovolání před Nejvyšším soudem (přiměřeně srovnaj rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 1717/09, IV. ÚS 2651/09 a další).

§ Z judikatury

■ **Roz. 14/64 – Výrok o vině může být založen jen na takových důkazech, které zcela vylučují pochybnost**, že se stal skutek, který je předmětem trestního stíhání. To platí tím spíše, když věrohodnost jediného přímého svědka je pochybná.

■ **Roz. 38/68 – I. Výslech obviněného je jedním z důkazních prostředků** podle trestního řádu. Odporuje však ustanovení § 91 odst. 1** věta druhá a § 164 odst. 3 poslední věta tr. ř., je-li tento výslech prováděn opakovaně jen za tím účelem, aby se tím dosáhlo doznání obviněného, obviněný **nesmí být k doznání donucován žádným způsobem**, tedy ani neustálým opakováním jeho výslechu.

II. Vina obviněného musí být prokázána na základě důkazů, provedených v souladu s trestním řádem. Nelze usuzovat na vinu obviněného ze způsobu obhajoby, např. z toho, že obviněný záměrně vypovídal nepravdu, popíral určité skutečnosti nebo se snažil svést vyslýchající orgány na falešnou stopu apod., takový postup soudu by znamenal potlačování práva na obhajobu, byl by v roz-

* Viz blíže např. § 125 tr. ř. či § 134 tr. ř.

** Viz blíže § 92 odst. 1 tr. ř.

poru s presumpcí nevinu a s vyhledávací zásadou, uvedenou v § 2 odst. 5 tr. ř.

III. Obsah doznání obviněného se považuje za věrohodný jenom, je-li věrohodnost prokázána dalšími věrohodnými důkazy.

IV. Souhrn nepřímých důkazů k prokázání viny obviněného musí tvořit logickou a ničím nenarušovanou soustavu vzájemně se doplňujících důkazů, která ve svém celku nejen spolehlivě prokazuje všechny okolnosti začalovaného skutku a usvědčuje z jeho spáchání obviněného, ale současně vylučuje možnost jakéhokoliv jiného závěru.

■ **Roz 38/70 – I.** K hodnocení nepřímých důkazů. **Soud může opřít výrok o vině i o nepřímé důkazy, ovšem jen za předpokladu, že tvoří ve svém souhrnu logickou, ničím nenarušenou a uzavřenou soustavu nepřímých důkazů** (nestačí proto jen jeden nepřímý důkaz) vzájemně se doplňujících a na sebe navazujících, které v celku shodně a spolehlivě dokazují skutečnost nebo skutečnosti, které jsou v takové příčinném vztahu k dokazované skutečnosti, že z nich možno dovodit jen jediný závěr a současně vyloučit možnost jiného závěru. **Nepřímé důkazy vedoucí sice k důvodnému podezření vůči obviněnému, nevylučují však reálnou možnost, že pachatelem mohla být i jiná osoba,** nejsou dostatečným podkladem pro uznání viny obviněného.

II. Při hodnocení výpovědi svědka, který o rozhodných skutečnostech nevypovídal vždy stejně, je soud povinen probrat všechny výpovědi svědka a zdůvodnit, proč své rozhodnutí opírá jen o některou z rozdílných výpovědí.

III. K provádění výslechů osob mladších než patnáct let a k hodnocení jejich výpovědí. **Je porušením zákona v ustanovení § 102 odst. 1 tr. ř. jestliže je osoba mladší než patnáct let vyslýchána v přítomnosti jiného dospělého svědka,** který byl slyšen nebo by mohl být slyšen k týmž skutečnostem, a který nadto není osobou, která by mohla přispět k správnému vedení výslechu nedospělce ve smyslu § 102 odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 60/72 – IV.** – Závěr o tom, či tu je zavinění v zmysle tr. zák. a v akeji forme (§ 4 a 5* Tr. zák.), je závěrom právnym. Tento právní závěr o subjektivních znacoch tr. činu sa však musí zakladať na skutkových zisteníach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako, ako záver o objektivních znacoch tr. činu. **Skutočnosti duševného života významného pre právní závěr o tom, či tu je zavinění a v akeji forme, sú predmetom dokazovania práve tak ako všetky ostatné okolnosti** naplňajúce zna-

ky tr. činu. Pri zisťovaní okolností, ktoré majú význam pre záver o zavinení, nemožno vopred prikladať osobitný význam žiadnemu dokazovému prostriedku, ale na zavinenie a jeho formu treba usudzovať zo všetkých konkrétnych okolností, za ktorých bol trestný čin spáchaný. So zreteľom na zásadu volného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 6 Tr. por.) zákon neprikladá a priori žiadnemu dôkazu osobitný význam. Nemožno preto len zo skutočnosti, že obvinený skutok poprel, vyvodit, že zistenie priameho úmyslu neprichádza do úvahy.

■ **Roz. 53/1992 – I.** Jestliže soud prvního stupně postupoval při hodnocení důkazů důsledně podle § 2 odst. 6 tr. ř., tzn. že je hodnotil podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a učinil logicky odůvodněná úplná skutková zjištění, **nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušit jen proto, že sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem.** V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu uvedeného ustanovení.

II. Výpověď obviněného složená v postavení účastníka v občanskoprávním řízení o rozvod není důkazem výsledkem obviněného provedeným podle § 91 a násl., resp. podle § 207, 208 tr. řádu. V trestním řízení vedeném proti obviněnému k jejímu obsahu proto nelze přihlížet, pokud tento důkaz nebyl proveden způsobem, který trestní řád stanoví, tedy přečtením protokolu o výpovědi učiněné v jiném soudním řízení v hlavním líčení jako důkazu listinného podle § 213 tr. ř.

■ **ÚS 17/1993 – Ústavní soud není běžnou třetí instancí v systému všeobecného soudnictví. Není jeho úkolem zabývat se eventuálním porušením běžných práv fyzických nebo právnických osob,** chráněných občanským zákoníkem, trestním zákonem, občanským soudním řádem a dalšími předpisy, pokud takové porušení současně neznamená porušení základního práva nebo svobody těchto osob, zaručených ústavním zákonem či mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy [srov. čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb.]. **Tato zásada má význam i pro otázku hodnocení důkazů provedených obecními soudy. Ústavní soud by mohl vzhledem k zásadě přímosti dokazování provedené důkazy hodnotit odchýlně jen tehdy, jestliže by tyto důkazy provedl znovu.**

Ústavní soud se může zabývat správností hodnocení důkazů obecními soudy jen tehdy, pokud zjistí, že v řízení před nimi byly porušeny ústavní procesní principy. Mezi ně patří např. právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny), právo na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny), rovnost účast-

* Nyní § 15 a § 16 tr. zák.

niků (čl. 37 odst. 3 Listiny), právo každého na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti a právo vyjádřit se ke všem prováděným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny).

■ K odstavci 8

§ Z judikatury

■ **Roz. 18/66 – I.** – Rozhodne-li soud o skutku, pro který nebyl obviněný obžalobou stíhán, poruší zákon v ustanovení § 2 odst. 8, § 220 odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 55/72** – Pro trestný čin je možno obviněného stíhat před soudem jen na základě obžaloby prokurátora po předcházejícím přípravném řízení.

■ **Roz. 45/73 – I.** – Soud je povinen vyčerpat celý skutek, který je předmětem obžaloby.

■ **Roz. 53/17** – Odvolací soud nemůže postupem podle § 260 tr. ř. vrátit věc státnímu zástupci k došetření na základě závěru, že rozsudek soudu prvního stupně trpí podstatnou procesní vadou ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. spočívající v tom, že v projednávané věci je třeba rozšířit okruh obviněných o další osoby. Takový postup odvolacího soudu je v rozporu s obžalovací zásadou.

■ K odstavci 9

Toto ustanovení reaguje na situaci, že **některé věci před soudy jsou projednávány v senátech a jiné projednávají samosoudci**. Samosoudcem je vždy soudce rozhodující (rozhodují před okresními soudy) o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let*.

DŮLEŽITÉ

Samosoudce má stejná práva jako předseda senátu. Před okresními soudy budou věci rozhodovány v senátech, a to v případech, jestliže má být uložen souhrnný trest nebo společný trest a dřívější trest byl uložen v řízení před senátem.

Senáty před okresním soudem (obvodními soudy) jsou tvořeny předsedou senátu – soudcem a přísedícími (osoby volené z občanů). Senáty krajských soudů jako soudů druhého stupně jsou tvořeny předsedou senátu a dvěma soudci a pokud krajský soud rozhoduje jako soud prvního stupně, pak je tvořen obdobně jako senát okresního soudu (předseda senátu – soudce a dva přísedící). Předseda

senátu stejně jako přísedící mají každý pouze jeden hlas při svém rozhodování, který má stejnou váhu.

§ Z judikatury

■ **Roz. 8/96** – Za dočasné přidělení soudce okresního soudu k výkonu soudcovské činnosti u krajského soudu ve smyslu § 41 odst. 1 písm. a) zákona č. 335/1991 Sb., o sodech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, které neodporuje čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.), lze považovat jen takové rozhodnutí předsedy krajského soudu, kterým je soudce k výkonu soudcovské funkce u krajského soudu přidělen tak, že po dobu tohoto přidělení přestává vykonávat funkci soudce okresního soudu. **Přidělení soudce lze přitom vymežit jen dobou výkonu funkce, nikoli konkrétními věcmi, které má v průběhu přidělení vyřídit.**

■ K odstavci 10

Zásada veřejnosti v trestním řízení přispívá mj. k výchovnému a preventivnímu působení na veřejnost, současně, při respektování všech ustanovení zákona např. při vyhlásování rozhodnutí ve spojení s odůvodněním, může výrazně působit také k upevnění mínění veřejnosti o nestrannosti a přesvědčivosti soudních rozhodnutí.

Jde mj. o výraznou záruku zákonnosti trestního řízení, která mj. vyplývá z Ústavy a Listiny základních práv a svobod, stejně jako Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.** (dále jen Listiny a Úmluvy).

§ Z judikatury

■ **Roz. 40/92** – **Je ve výlučné pravomoci předsedu senátu rozhodnout, či dá alebo nedá súhlas na zhodnotenie zvukového alebo obrazového záznamu z hlavného pojednávania.** Toto rozhodnutie nemá charakter opatrenia pri vedení pojednávania. Nemožno sa preto domáhať postupom podľa § 203 ods. 3 Tr. por., aby súhlas na zhodnotenie uvedených záznamov vydal senát.

■ K odstavci 11, 12

§ Z judikatury

■ **Roz. III/66** – **Z požiadavku zásady bezprostrednosti a ústnosti vyplývajú zejména tato procesní pravidla:**
a) pravidlo nezměnitelnosti složení senátu, podle něhož může rozhodovat jen soudce, který se účastnil jednání od začátku až do konce (srov. též § 197 tr. ř.);

* Blíže § 314a tr. ř.

** Srovnej blíž č. 96 Ústavy, čl. 38 Listiny, čl. 6 Úmluvy

- b) pravidlo neporušitelnosti soudního řízení, jež má za účel, aby soud rozhodoval na základě bezprostředního dojmu řízení před ním provedeného a v době, kdy tento dojem nebyl ještě časovým odstupem setřen;
- c) soud rozhoduje na základě ústního přednesu stran a ústně provedených důkazů

■ **Roz. 3/99 – Zásada nezměnitelnosti senátu (§ 219 odst. 2 tr. ř.) se vztahuje pouze k projednávání věci v hlavním líčení,** které směřuje k meritornímu rozhodnutí o podané obžalobě. **Není proto vyloučeno, aby např. v období mezi jednáními soudu rozhodoval o žádostech obžalovaného o propuštění z vazby jiný senát.**

■ K odstavci 13

Právo na obhajobu patří mezi práva, která jsou upravena nejen Ústavou, Listinou a Úmluvou*, ale také ustanoveními trestního řádu. V této souvislosti lze hovořit jednak o právu hájit se sám či prostřednictvím obhájce zvoleného, případně prostřednictvím tzv. obhájce soudem ustanoveného, a to v případech nutné obhajoby. Odhlédnout nelze ani od skutečnosti, že **všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny obviněného o jeho právech řádně poučit a dodržovat ustanovení trestního řádu** (viz např. § 165 odst. 2 tr. ř.).

§ Z judikatury

■ **Roz. 20/68 –** **Není-li obviněnému, který vykonává trest odnětí svobody, umožněno, aby se zúčastnil veřejného zasedání, ačkoliv výslovně žádá, aby byl tomuto zasedání přítomen, je porušením zákona v § 2 odst. 13 věta za středníkem tr. ř., koná-li soud přesto veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného.**

■ **Roz. 43/89 – Oznámí-li obhájce vyšetřovateli, že se chce účastnit všech vyšetřovacích úkonů** (§ 165 odst. 4 tr. ř.), **je vyšetřovatel povinen sdělit mu včas dobu a místo každého vyšetřovacího úkonu, nejde-li o úkon neodkladný, a to bez ohledu na to, zda úkon provede sám nebo požádá o jeho provedení dožadovaný orgán přípravného řízení.** Je porušením práva obviněného na obhajobu (§ 2 odst. 13, § 165 odst. 1 tr. ř.), pokud je v přípravném řízení doplňováno vyšetřování výsledkem svědka, aniž byl obhájce předem uvědoměn o době a místě konání výsledku, ačkoliv požádal vyšetřovatele o účast na vyšetřovacích úkonech (poznámka – další část judikátu s ohledem na současné znění § 188 tr. ř. není uváděna).

* Srovnej blíže čl. 40 Listiny, čl. 6 Úmluvy

■ **Roz. 40/94 – I. Provedení důležitých důkazů v přípravném řízení za situace, kdy obviněný neměl obhájce, ačkoli to byl případ nutné obhajoby, přičemž nešlo o úkony, jejichž provedení by nebylo možno odložit** (§ 165 odst. 2 tr. ř.), **je závažnou vadou přípravného řízení, pro kterou soud vrátí věc státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.**

Závažnou vadou ve smyslu uvedeného ustanovení je i porušení práva obhajoby záležící v tom, že obhájce obviněného, který oznámil vyšetřovateli, že se chce účastnit vyšetřovacích úkonů, nebyl vyrozuměn o důležitých vyšetřovacích úkonech, přičemž nešlo o úkony, jejichž provedení by nebylo možno odložit (§ 165 odst. 1, 2 tr. ř.).

Žádný z těchto vadně provedených důkazů nelze v dalším řízení použít.

II. Jde-li o věc, kde jsou podmínky nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.), obviněný musí mít obhájce zvoleného nebo ustanoveného pro řízení v této věci. Nestačí, že obviněný již má obhájce v řízení o jiné trestní věci. Nic však nebrání tomu, aby byl ustanoven stejný obhájce.

■ **Roz. 6/05 – Závažnou vadou přípravného řízení odůvodňující vrácení věci státnímu zástupci k došetření po předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. je porušení práva obviněného na obhajobu** (§ 2 odst. 13 tr. ř.) spočívající v tom, že **vyšetřovatel neupozornil obhájce obviněného na možnost prostudovat vyšetřovací spis a učinit návrh na doplnění vyšetřování** (§ 166 odst. 1 tr. ř.).

■ **Roz. 33/00 – V případech nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.) nelze konat hlavní líčení ani v něm pokračovat v nepřítomnosti obhájce, a to i tehdy, neúčastní-li se obhájce hlavního líčení na základě dohody s obžalovaným.**

V takovém případě by došlo konáním hlavního líčení (jeho části) v nepřítomnosti obhájce k porušení práva tohoto obžalovaného na obhajobu a důkazy provedené v nepřítomnosti jeho obhájce by byly vůči tomuto obžalovanému neúčinné.

■ **Roz. 13/17 – Jestliže podle § 211 odst. 6 tr. ř. obviněný a státní zástupce dali souhlas s přečtením úředního záznamu o vysvětlení opatřeného podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř., tak tím současně souhlasili i s jeho použitím jako důkazu v řízení před soudem, a to bez ohledu na skutečnost, zda o tomto důsledku byli poučeni.** Stejně platí i v jiných případech souhlasu osoby s provedením důkazního prostředku jeho přečtením (např. podle § 211 odst. 1 nebo § 211 odst. 5 tr. ř.).

■ **K odstavci 14**§ **Z judikatury**

■ **Roz. 29/81** – *Ak vypovedá pred súdom ako svedok osoba, ktorá neovláda český alebo slovenský jazyk, musí súd pribrať tlmočníka aj vtedy, keď predseda senátu ovláda jazyk, v ktorom svedok vypovedá.*

■ **Roz. 19/00** – *Právo užívať svojho materšského jazyka platí po celou dobu trestného řízení, tedy i v řízení před orgány činnými v trestním řízení rozhodujícími ve vykonávacím řízení podle hlavy dvacáté trestního řádu. Důvodem nutné obhajoby ve smyslu § 36a odst. 1 písm. d) tr. ř. [popř. § 36a odst. 2 písm. d) tr. ř.] může být i neznalost českého jazyka obviněným.*

■ **Roz. 30/02** – *Prohlásí-li obviněný kdykoli v průběhu řízení, že žádá pomoc tlumočníka, aby tak mohl používat svého materšského jazyka, je povinností orgánů činných v trestním řízení jeho požadavku vyhovět, byť v předchozích fázích řízení obviněný tlumočníka nežádal a bylo zřejmé, že je schopen komunikovat v českém jazyce. Není-li tlumočník k žádosti obviněného zajištěn, jde o podstatnou vadu řízení, neboť tak dochází k výraznému zkrácení práv obviněného. To však nic nemění na zákonnosti procesních úkonů provedených bez účasti tlumočníka za situace, kdy obviněný před jejich konáním prohlásil, že rozumí českému jazyku a tlumočníka nežádá.*

Spolupráce se zájmovými sdruženími občanů

§ 3

(1) Odborové organizace nebo organizace zaměstnavatelů a ostatní občanská sdružení s výjimkou politických stran a politických hnutí, církve, náboženské společnosti a právnické osoby sledující v předmětu své činnosti charitativní účely (dále jen „zájmová sdružení občanů“) mohou působit při zamezování a předcházení trestné činnosti způsobem uvedeným v tomto zákoně.

(2) Zájmová sdružení občanů mohou spolupůsobit při výchově osob, u nichž soud rozhodl o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, nebo jejichž trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, u podmíněně odsouzených, podmíněně odsouzených k trestu odnětí svobody s dohledem a podmíněně propuštěných; pomáhají také vytvářet podmínky, aby odsouzený žil po vykonání trestu řádným životem.

§ Z judikatury

■ **Roz. 15/63**■ **Roz. 59/72**

§ 4 a 5 zrušeny

§ 6

(1) Zájmové sdružení občanů může nabídnout převzetí záruky

- a) za chování obviněného, jehož trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno,
- b) za převýchovu odsouzeného, u něhož bylo podmíněně upuštěno od potrestání s dohledem, kterému byl uložen trest odnětí svobody, jehož výkon byl odložen na zkušební dobu, u podmíněně odsouzeného k trestu odnětí svobody s dohledem, nebo
- c) za dovršení nápravy odsouzeného, který vykonává trest odnětí svobody, trest zákazu činnosti, trest zákazu držení a chovu zvířat nebo trest zákazu pobytu; v těchto případech se zájmové sdružení občanů může připojit k návrhu odsouzeného na podmíněně propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nebo na podmíněně upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu držení a chovu zvířat anebo zákazu pobytu a za tím účelem se se souhlasem odsouzeného může informovat o jeho chování a dosavadním průběhu výkonu trestu.

(2) Zájmové sdružení občanů může také navrhnout, aby vazba u obviněného byla nahrazena jeho zárukou (§ 73), a podávat za odsouzeného žádost o udělení milosti a o zahlazení odsouzení.

(3) Zájmové sdružení občanů, které převzalo záruku, je povinno působit na obviněného nebo odsouzeného, aby žil řádným životem, a k tomu přijmout potřebná opatření; zájmové sdružení občanů rovněž dbá, aby nahradil škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil trestným činem, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, které získal trestným činem.

k omentář k § 6

Shora uvedené ustanovení rozvádí širokou nabídku možností aktivit zájmových sdružení ob-

čanů nejen při nápravě obviněného, a to z vlastní iniciativy tohoto sdružení či na základě podnětu orgánů činných v trestním řízení. Vedle různých forem záruk uvedených v § 6 odstavci 1 písm. a) až c) tr. ř., přichází do úvahy také návrh, aby vazba byla nahrazena zárukou, dále např. žádost o udělení milosti a zhlazení odsouzení.

Toto ustanovení bylo podstatněji upraveno v odstavci 1 písm. c) zákonem č. 220/2021 Sb., ze kterého vyplývá, že zájmová sdružení občanů se mohou k návrhu obviněného připojit, pokud zároveň nabídnou záruku za dovršení jeho nápravy. Tato úprava se dále promítá do ustanovení § 331 odst. 3 tr. ř.

§ Z judikatury

■ **Roz. 21/63** – Ustanovení § 4 odst. 1* tr. ř. má na mysli **možnost převzetí nabídnuté záruky společenskou organizací v řízení**, ve kterém se rozhoduje o vině a trestu. V takovém řízení může soud při projednávání věci v hlavním líčení přijmout nabídnutou záruku jen u činu menší společenské nebezpečnosti. Naproti tomu podle § 6 odst. 1 tr. ř. může společenská organizace nabídnuté záruku též v případech odsouzení pachatele pro trestný čin s vyšším stupněm společenské nebezpečnosti. Návrh společenské organizace na podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nutno posuzovat z hlediska § 61 odst. 2 tr. zák. a § 6 odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 67/72** – **Hlavním cílem záruky společenské organizace za nápravu obviněného (§ 4 odst. 1 tr. ř.) je výchovným působením kolektivu pracujících přispět k nápravě a převýchově obviněného. Je proto povinnost soudu, aby si před přijetím nabídnuté záruky řádným způsobem objasnil otázku, zda tu jsou předpoklady, aby se obviněný naprávil výchovným působením kolektivu pracujících, zejména zda společenská organizace, která nabídla převzetí záruky, je vůbec schopna úkol nápravy obviněného úspěšně splnit.**

Součinnost státních orgánů, fyzických a právnických osob

§ 7

(1) Orgány činné v trestním řízení jsou povinny si navzájem pomáhat při plnění úkolů vyplývajících z tohoto zákona.

(2) Orgány činné v trestním řízení ve vhodných případech spolupracují s Probační a mediač-

ní službou, které mohou předávat informace pro plnění úkolů v rámci její působnosti.

komentář k § 7

Orgány činnými v trestním řízení jsou

- a) **soud** – těmi se rozumí okresní a obvodní soudy (obvodní soudy v Praze, ale např. i Městský soud v Brně), krajské soudy (např. Městský soud v Praze), vrchní soudy (v Praze a Olomouci) a Nejvyšší soud (v Brně),
- b) **státní zástupce** – obdobně členění jako v případě soudů,
- c) **policejní orgán** – jimi se rozumějí útvary Policie České republiky (dále jen PČR). V řízení o trestných činech policistů a zaměstnanců zařazených v PČR má postavení policejního orgánu Generální inspekce bezpečnostních sborů (bližší § 12 odst. 2 tr. ř.). Znění tohoto ustanovení bylo zákonem č. 220/2021 Sb., doplněno o odstavec 2, a to že pro zefektivnění práce probační a mediační služby je důležité, aby v případech, kdy je pověřena zpracováním stanoviska o poměrech osoby atd., měla informace o zásadních rozhodnutích.

§ 7a

(1) K zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věcí pro účely jejich zajištění, k zjištění majetkových poměrů obviněného nebo pro účely zajištění výkonu trestní sankce může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán vyzvat osobu, jejíž majetek je zjišťován, nebo osobu jí blízkou, aby mu v jím stanovené přiměřené lhůtě zaslala prohlášení o majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován. Vyzvaná osoba má právo odepřít učinění prohlášení o majetku; přitom se použijí obdobně § 92 odst. 1, § 100 a § 158 odst. 8. Ve výzvě je třeba upozornit osobu, která má učinit prohlášení o majetku, na následky nevyhovění této výzvě a poučit ji o jejím právu odepřít učinění prohlášení o majetku.

(2) Osoba uvedená v odstavci 1 se vyzve, aby v prohlášení o majetku uvedla v rozsahu, v jakém jsou jí takové skutečnosti známy, údaje vztahující se k majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován, zejména

* Nyní § 6 tr. ř.

- a) plátce odměny z pracovněprávního vztahu nebo vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu anebo jiného příjmu a výši takové odměny nebo jiného příjmu,
- b) u které banky, spořitelního a úvěrního družstva, instituce elektronických peněz, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, platební instituce, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu nebo obdobné zahraniční osoby má tato osoba účty, výši pohledávek a čísla účtů nebo jiné jedinečné identifikátory podle zákona o platebním styku,
- c) dlužníky, vůči nimž má tato osoba pohledávky, jejich důvod, výši a lhůtu splatnosti,
- d) přehled věcí ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví této osoby, včetně výše spoluvlastnického podílu a umístění věcí, a
- e) svěřenské fondy nebo obdobná zařízení, která tato osoba zřídila, nebo u kterých je obmyšleným.

(3) Předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán může vyzvat osobu uvedenou v odstavci 1 k učinění nového prohlášení o majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován, pokud má důvodně za to, že došlo ke změně majetkových poměrů osoby, jejíž majetek je zjišťován.

(4) Nezašle-li osoba, která byla vyzvána k učinění prohlášení o majetku, toto prohlášení ve stanovené lhůtě nebo má-li orgán činný v trestním řízení, který ji k učinění prohlášení o majetku vyzval, pochybnosti o pravdivosti nebo úplnosti ji učiněného prohlášení, může ji předvolat k podání výpovědi; ustanovení tohoto zákona upravující podání vysvětlení, výslech obviněného a výslech svědka se použijí přiměřeně.

k omentář k § 7a

Do § 7a trestního řádu se přenáší a určitým způsobem modifikuje institut prohlášení o majetku dosud obsažený v zákoně č. 279/2003 Sb., kde byl využitelný pouze pro účely zjišťování majetku sloužícího pro zajištění výkonu trestu propadnutí majetku, peněžitého trestu a zajištění nároku poškozeného, neboť není důvod, aby tento institut nemohl být použit obecně pro účely zjištění majetku osoby, jejíž majetek

má být zajištěn, nebo ke zjištění majetkových poměrů obviněného, je-li toho třeba pro účely trestního řízení. Toto prohlášení není koncipováno primárně jako ústní, činěné formou výslechu, ale po vzoru jiných právních předpisů upravujících prohlášení o majetku (daňové a exekuční předpisy) se upřednostňuje písemná forma prohlášení. To však nevylučuje možnost předvolat dotčenou osobu k ústnímu prohlášení, pokud bude nečinná a na výzvu nebude reagovat, nebo jsou-li pochybnosti o pravdivosti a úplnosti jejího prohlášení. Přitom se postupuje přiměřeně podle ustanovení upravujících výslech podezřelého, obviněného a svědka.

Prohlášení o majetku je součástí trestního spisu a informace získané tímto způsobem o třetí osobě nejsou předmětem jiného samostatného zpracování. Jinak se vymezuje též okruh osob povinných k podání takového prohlášení, neboť by mělo jít o osoby, které z důvodu svého úzkého vztahu k obviněnému nebo jiné osobě, jejíž věci podléhají zajištění, mohou mít informace o jejich majetkových poměrech.

Úprava zohledňuje s ohledem na možný trestní postih podle § 227 tr. zák. zásadu nemo tenetur garantující právo každého odepřít výpověď v případě, že by jí způsobil trestní stíhání sobě nebo osobě blízké, přičemž judikatorním výkladem byla postupně rozšířena její interpretace tak, že donucení je vyloučeno, nejen pokud jde o výpověď, ale i v případě vyžadování jiné součinnosti nebo aktivního jednání dotčené osoby sloužícího k jejímu usvědčení (příp. k usvědčení osoby jí blízké). **Osoby vyzvané k učinění prohlášení o majetku tak jsou oprávněny odepřít učinění prohlášení z uvedeného důvodu.**

§ 7b

(1) Je-li zapotřebí zabránit ztrátě, zničení nebo pozměnění dat důležitých pro trestní řízení, která jsou uložena v počítačovém systému nebo na nosiči informací, lze nařídit osobě, která uvedená data drží nebo je má pod svojí kontrolou, aby taková data uchovala v nezměněné podobě po dobu stanovenou v příkazu a učinila potřebná opatření, aby nedošlo ke zpřístupnění informací o tom, že bylo nařízeno uchování dat.

(2) Je-li to zapotřebí k zabránění pokračování v trestné činnosti nebo jejímu opakování, lze nařídit osobě, která drží nebo má pod svojí kontrolou data, která jsou uložena v počítačovém systému nebo na nosiči informací, aby znemožnila přístup jiných osob k takovým datům.

(3) Příkaz podle odstavce 1 nebo 2 je oprávněn vydat předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán. Policejní orgán potřebuje k vydání takového příkazu předchozí souhlas státního zástupce; bez předchozího souhlasu může být příkaz policejním orgánem vydán jen tehdy, jestliže nelze předchozího souhlasu dosáhnout a věc nesnese odkladu.

(4) V příkazu podle odstavce 1 nebo 2 musí být označena data, na která se příkaz vztahuje, důvod, pro který mají být data uchována nebo k nim má být znemožněn přístup, a doba, po kterou mají být tato data uchována nebo k nim má být znemožněn přístup, která nesmí být delší než 90 dnů. Příkaz musí obsahovat poučení o následcích neuposlechnutí příkazu.

(5) Orgán, který vydal příkaz podle odstavce 1 nebo 2, jej neprodleně doručí osobě, vůči které směřuje.

§ 8

(1) Státní orgány, právnické a fyzické osoby jsou povinny bez zbytečného odkladu, a nestanoví-li zvláštní předpis jinak i bez úplaty vyhovovat dožadáním orgánů činných v trestním řízení při plnění jejich úkolů. Státní orgány jsou dále povinny neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.

(2) Jestliže je toho v trestním řízení třeba k řádnému objasnění okolností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, k zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věci pro účely jejich zajištění, k zjištění majetkových poměrů obviněného nebo pro účely zajištění výkonu trestní sankce, může státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu požadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, a údaje z evidence investičních nástrojů a zaknihovaných cenných papírů. Pro

účely uvedené ve větě první může za podmínek stanovených zvláštním zákonem požadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, také orgán vykonávající působnost úřadu pro vyhledávání majetku z trestné činnosti v České republice podle předpisu Evropské unie upravujícího spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti¹³⁾. V řízení o trestném činu podle § 180 trestního zákoníku může orgán činný v trestním řízení vyžadovat individuální údaje získané podle zvláštního zákona pro statistické účely. V trestním řízení, ve kterém lze uložit ochranné opatření zabránění části majetku, může státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu žádat od správce daně informace z rozhodnutí o stanovení daně z příjmů pro účely posouzení splnění podmínek pro uložení tohoto ochranného opatření nebo pro účely zajištění jeho výkonu; poskytnutí informací podle tohoto ustanovení není porušením povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu. Podmínky, za nichž může orgán činný v trestním řízení vyžadovat údaje získané při správě daní pro jiné účely, stanoví zvláštní zákon. Údaje získané podle tohoto ustanovení nelze využít pro jiný účel než pro trestní řízení, v jehož rámci byly vyžádány.

(3) Z důvodů uvedených v odstavci 2 může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce nařídit sledování bankovního účtu nebo účtu u osoby oprávněné k evidenci investičních nástrojů nebo zaknihovaných cenných papírů podle jiných právních předpisů, a to nejvýše po dobu šesti měsíců. Trvá-li účel, pro který bylo sledování účtu nařízeno, i po této době, může toto sledování prodloužit na základě příkazu soudce soudu vyššího stupně a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce krajského soudu o dalších šest měsíců, a to i opakovaně. Údaje získané podle tohoto ustanovení nelze využít pro jiný účel než pro trestní řízení, v jehož rámci byly získány.

(4) Plnění povinností podle odstavce 1 lze odmítnout s odkazem na povinnost zachovávat tajnost utajovaných informací chráněných

zvláštním zákonem nebo státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti; to neplatí,

- a) jestliže osoba, která tyto povinnosti má, by se jinak vystavila nebezpečí trestního stíhání pro neoznámení nebo nepřekažení trestného činu, nebo
- b) při vyřizování dožadování orgánu činného v trestním řízení o trestném činu, kde dožadovaná osoba je současně oznamovatelem trestného činu.

Ze státem uznanou povinnost mlčenlivosti se podle tohoto zákona nepovažuje taková povinnost, jejíž rozsah není vymezen zákonem, ale vyplývá z právního úkonu učiněného na základě zákona.

(5) Nestanoví-li zvláštní zákon podmínky, za nichž lze pro účely trestního řízení sdělovat informace, které jsou podle takového zákona utajovány, nebo na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, lze tyto informace pro trestní řízení vyžadovat po předchozím souhlasu soudce. Tím není dotčena povinnost mlčenlivosti advokáta podle zákona o advokacii.

(6) Ustanovením odstavců 1 a 5 není dotčena povinnost zachovávat mlčenlivost uložená na základě vyhlášené mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána.

(7) Každý je povinen zachovávat mlčenlivost o všem, co se dozvěděl v souvislosti se součinnostmi požadovanou podle odstavců 1 až 3; povinností mlčenlivosti není vázán pro účely řízení před soudem nebo jiným orgánem, a to v rozsahu nezbytném pro ochranu jeho práv nebo pro výkon jeho povinností. O této povinnosti a o následcích spojených s jejím porušením musí být poučen.

k omentář k § 8

Pro účely zjištění zdanitelných příjmů osoby, u níž přichází v úvahu uložení ochranného opatření zabránění části majetku podle § 102a odst. 1 tr. zák., kdy je jednou z rozhodných podmínek pro jeho uložení zjištěný hrubý nepoměr mezi celkovým majetkem a zákonnými příjmy této osoby ve sledovaném období, umožňuje toto ustanovení požadovat od orgánů Finanční sprá-

vy České republiky informace o výši stanovené daně z příjmů. Půjde tak o informace obsažené v rozhodnutí o stanovení daně, tj. platebním výměru nebo dodatečném platebním výměru. Může jít přitom o rozhodnutí vydané na základě podaného daňového tvrzení (přiznání), nebo stanovené z moci úřední (zpravidla na základě provedené daňové kontroly).

Dochází tak k průlomu do povinnosti mlčenlivosti uložené daňovým řádem. Rozsah tohoto průlomu je však striktně omezen pouze na oblast daně z příjmů fyzických osob a daně z příjmů právnických osob, a to pouze na ty údaje, které jsou obsaženy v samotném rozhodnutí o stanovení daně. Průlom do daňové mlčenlivosti se tak netýká dalších informací obsažených ve spise pocházejících zejména z vyhledávací a kontrolní činnosti správců daně z příjmů.

§ Z judikatury

■ **Roz. 46/06 – Ustanovení § 8 odst. 5 tr. ř. se vztahuje pouze na případy, kdy zvláštní zákon nestanoví podmínky, za nichž lze informace (před 1. 1. 2006 „skutečnosti“), které jsou podle takového zákona utajovány, nebo na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, sdělovat orgánům činným v trestním řízení. Nedostatek zákonných podmínek ve zvláštním zákoně nahrazuje souhlasem soudce, jemuž samotnému přísluší v konkrétním případě posoudit, zda je průlom do povinnosti mlčenlivosti přípustný a v jakém nezbytném rozsahu** (§ 2 odst. 4 a § 52 tr. ř., čl. 4 odst. 4 a čl. 10 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Vydaní souhlasu soudce s vyžadováním informací uvedených v § 8 odst. 5 tr. ř. pro trestní řízení není podmíněno předchozím neúspěšným pokusem orgánů činných v trestním řízení o jejich získání od subjektu, který je takovou povinností vázán, na základě jejího zproštění oprávněnou osobou.

■ **Roz 5/14 I. – Lékař nebo jiný zdravotník je povinen podle § 51 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. Informace, které podléhají povinnosti mlčenlivosti podle citovaného ustanovení zákona o zdravotních službách, je nutné pro trestní stíhání vyžadovat se souhlasem soudu postupem podle § 8 odst. 5 tr. ř. pouze tehdy, když se na trestný čin nevztahuje oznamovací povinnost podle § 368 tr. zákoníku.**

Poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných

§ 8a

(1) Při poskytování informací o své činnosti veřejnosti orgány činné v trestním řízení dbají na to, aby neohrozily objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, nezveřejnily o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisejí s trestnou činností, a aby neporušily zásadu, že dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen (§ 2 odst. 2). V přípravném řízení nesmějí zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka.

(2) Při poskytování informací podle odstavce 1 orgány činné v trestním řízení zvlášť dbají na ochranu osobních údajů a soukromí osob mladších 18 let.

(3) Orgány činné v trestním řízení informují o své činnosti veřejnost poskytováním informací podle odstavce 1 veřejným sdělovacím prostředkům; poskytnutí informací odeprou z důvodů ochrany zájmů uvedených v odstavcích 1 a 2. Vyhradí-li si v přípravném řízení státní zástupce právo poskytnout informace o určité trestní věci, může je policejní orgán poskytnout jen s jeho předchozím souhlasem.

§ 8b

(1) Osoby, kterým byly orgány činnými v trestním řízení poskytnuty informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a odst. 1 věty druhé, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, je nesmějí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům. O tom musí být tyto osoby poučeny.

(2) Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin vraždy (§ 140 trestního zákoníku), zabití (§ 141 trestního zákoníku), některý z trestných činů, kterým

byla způsobena těžká újma na zdraví, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí (§ 155 trestního zákoníku), některý z trestných činů proti těhotenství ženy (§ 159 až 162 trestního zákoníku), trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185 až 193 trestního zákoníku), trestný čin opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 trestního zákoníku), týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku), únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku).

(3) Zveřejnění obrazových snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnily zjištění totožnosti poškozeného uvedeného v odstavci 2, je zakázáno.

(4) Pravomocný rozsudek nesmí být zveřejněn ve veřejných sdělovacích prostředcích s uvedením jména, popřípadě jmen, příjmení a bydliště poškozeného uvedeného v odstavci 2. Předseda senátu může s přihlédnutím k osobě poškozeného a povaze a charakteru spáchaného trestného činu rozhodnout o dalších omezeních spojených se zveřejněním pravomocného odsuzujícího rozsudku za účelem přiměřené ochrany zájmů takového poškozeného.

§ 8c

Nikdo nesmí bez souhlasu osoby, které se takové informace týkají, zveřejnit informace o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 nebo informace z něj získané, údaje o telekomunikačním provozu zjištěné na základě příkazu podle § 88a, nebo informace získané sledováním osob a věcí podle § 158d odst. 2 a 3, umožňují-li zjištění totožnosti této osoby a nebyly-li použity jako důkaz v řízení před soudem.

§ 8d

(1) Informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, lze v nezbytném rozsahu zveřejnit pro účely pátrání po osobách,

pro dosažení účelu trestního řízení, nebo umožňuje-li to tento zákon. Uvedené informace lze také zveřejnit, odůvodňuje-li to veřejný zájem, pokud převažuje nad právem na ochranu soukromí dotčené osoby; přitom je třeba zvlášť dbát na ochranu zájmů osoby mladší 18 let.

(2) Informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, lze také zveřejnit, pokud osoba, již se zákaz zveřejnění týká, udělila ke zveřejnění informace výslovný souhlas. Zemřela-li nebo byla-li tato osoba prohlášena za mrtvou, souhlas se zveřejněním informací je oprávněn udělit její manžel, partner nebo její děti, a není-li jich, její rodiče; v případě osoby mladší 18 let nebo osoby s omezenou svéprávností její zákonný zástupce nebo opatrovník. Souhlas se zveřejněním informací nemůže udělit osoba, která je pachatelem trestného činu spáchaného vůči osobě, jež zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou.

(3) Informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, lze také zveřejnit, pokud osoba, již se zákaz zveřejnění týká, zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou a není-li žádné osoby oprávněné udělit souhlas se zveřejněním podle odstavce 2.

§ 9

Posuzování předběžných otázek

(1) Orgány činné v trestním řízení posuzují předběžné otázky, které se v řízení vyskytnou, samostatně; je-li tu však o takové otázce pravomocné rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu, jsou orgány činné v trestním řízení takovým rozhodnutím vázány, pokud nejde o posouzení viny obviněného.

(2) Orgány činné v trestním řízení nejsou oprávněny řešit samostatně otázky týkající se osobního stavu, o nichž se rozhoduje v řízení ve věcech občanskoprávních. Jestliže rozhodnutí o takové otázce nebylo ještě vydáno, vyčkají jeho vydání.

k omentář k § 9

Předběžnou otázku si lze představit např. v souvislosti s rozhodováním o trestném činu zanedbá-

ní povinné výživy podle § 196 tr. zák., kdy soud si musí v souvislosti s rozhodováním o vině ujasnit výši výživného v souvislosti např. se zněním § 913 obč. zák. (dříve s § 86 a násl. zákona o rodině).

DŮLEŽITÉ

V této souvislosti je možno konstatovat, že **výživné si pro tento případ může soud rozhodující o vině stanovit odlišně od výše výživného, které bylo stanoveno např. soudem opatrovníckým, případně stanovit, aniž by před tím bylo stanoveno soudem.**

§ Z judikatury

■ **Roz. 33/60 – Trestný soud pri posudzovaní otázky zavinenia u trestného činu neplnenia výživovacej povinnosti podľa § 210 ods. 1* tr. zák. nie je viazaný rozhodnutím ľudového súdu, ktorý v konaní vo veciach občianskoprávných stanovil skôr výšku výživovacej povinnosti. Trestný súd musí vychádzať z reálnych možností obžalovaného pre plnenie výživovacej povinnosti a teda posúdiť otázku zavinenia samostatne. V tomto smere ide o samostatné posúdenie predbežnej otázky v zmysle § 4 ods. 1 Tr. por.**

■ **Roz. 48/65 –** Jestliže byl odsouzený z trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn, nelze považovat trest za vykonaný dnem, kdy došlo k podmíněnému propuštění, pokud nebylo podle § 64 odst. 1** tr. zák., rozhodnuto, že se v podmíněně lhůtě osvědčil.

Odsuzuje-li soud podmíněně propuštěného pachatele před uplynutím zkušební doby pro další trestný čin spáchaný ve zkušební době, musí při výměře trestu přihlížet k ustanovení § 36 odst. 1 tr. zák. tak, aby trest odnětí svobody, který má být uložen, nepřesáhl spolu s dosud nevykonaným zbytkem předchozího trestu odnětí svobody patnáct let. Zda předchozí, dosud neodpykaný trest odnětí svobody nebo jeho zbytek bude či nebude vykonán, řeší soud samostatně jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 14/68 – I.** Byl-li odsouzenému na základě rozhodnutí presidenta republiky o amnestii dříve uložený trest odnětí svobody zcela nebo zčásti prominut pod podmínkou, že se po určitou dobu nedopustí úmyslného trestného činu, nelze mít za to, že dřívější trest odnětí svobody byl vykonán dnem, kdy byl odsouzený z výkonu trestu propuštěn, dokud obviněnému stanovená zkušební doba úspěšně neuplynula.

* Nyní § 196 tr. zák.

** Srovnej s nyní § 91 tr. zák.

II. Odsuzuje-li soud taktového pachatele za úmyslný trestný čin spáchaný ve stanovené zkušební době, nemůže obviněnému uložit nový trest odnětí svobody bez přihlédnutí k ustanovení § 36 odst. 1 tr. zák.

III. Pokud nebylo pravomocně rozhodnuto, že se odsouzený při podmíněném odsouzení, podmíněném propuštění nebo při podmíněném prominutí trestu odnětí svobody amnestií prezidenta republiky neosvědčil, a že se vykoná trest odnětí svobody nebo jeho zbytek a pokud při novém odsouzení za trestný čin, spáchaný ve zkušební době, přichází v úvahu aplikace § 36 odst. 1 tr. zák., posoudí soud jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř., zda v důsledku nového odsouzení přijde v úvahu výkon trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku, uloženého dřívějším rozsudkem.

■ **Roz. 32/79** – Vyživovací povinnost rodiča voči dieťaťu vzniká priamo na základe zákona (§ 85 Zákona o rodine). Preto za začiatok páchania trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 Tr. zák. rodiča voči dieťaťu treba považovať deň, od ktorého prestal rodič zavinené plniť svoju vyživovaciu povinnosť bez ohľadu na to, či o povinnosti platiť výživné a o jeho výške rozhodol už predtým súd v občianskoprávnom konaní. Ak takéto rozhodnutie nebolo dosiaľ vydané, súd v trestnom konaní rozhodne o výživnom ako o predbežnej otázke podľa § 9 ods. 1 Tr. por. Pretože ide o otázku viny, súd v trestnom konaní nie je viazaný rozhodnutím súdu v občianskoprávnom konaní ani vtedy, keď tento súd už rozhodol, ale posudzuje túto otázku samostatne (§ 9 ods. 1 Tr. por.). Rozhodnutie súdu v občianskoprávnom konaní však súd v trestnom konaní zhodnotí ako dôkaz podľa § 2 ods. 6 Tr. por. To platí aj v prípade vyživovacej povinnosti medzi manželmi podľa § 91 zákona o rodine. Naproti tomu povinnosť prispievať na výživu rozvedeného manžela podľa § 92 ods. 1 zákona o rodine nevzniká priamo na základe zákona, ale len na základe dohody rozvedených manželov alebo rozhodnutia súdu v občianskoprávnom konaní na návrh niektorého z rozvedených manželov. Preto rozvedený manžel, ktorý zavinené neprispieva na výživu rozvedenej manželky (a naopak), môže sa dopustiť trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 Tr. zák. len od uzatvorenia dohody, prípadne od právoplatnosti rozhodnutia súdu v občianskoprávnom konaní, z ktorých vyplýva povinnosť prispievať na výživu rozvedenej manželky. Ani tu však súd rozhodujúci v trestnom konaní nie je viazaný rozhodnutím súdu v občianskoprávnom konaní pokiaľ ide o výšku príspevku, ktorý rozvedený manžel zavinené neplatil, ale rieši túto otázku samostatne (§ 9 ods. 1 Tr. por.). Rozhodnutie súdu v občianskoprávnom konaní však musí zhodnotiť ako dôkaz podľa § 2 ods. 6 Tr. por.

■ **Roz. 24/92 – I.** Pri rozhodovaní o uložení ochranného liečenia podľa § 72 odst. 1* tr. zák., jestliže pachateľ činu jinak trestného není pro nepříčetnost trestně odpovědný a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, je soud povinen dokazovat splnění všech těchto zákonných podmínek. V otázce, zda jde o pachatele činu jinak trestného, není přitom vázán usnesením o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. e) tr. ř.

II. Znalecký posudek o duševním stavu obviněného opatřený v průběhu trestního stíhání, které pak bylo zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. e) tr. ř., lze k důkazu jako znalecký posudek a nikoli jen jako listinný důkaz použít i v následném řízení o uložení ochranného liečenia.

■ **Roz. 9/94 – Soud rozhodující o nepřipustnosti trestního stíhání obviněného z důvodu, že obviněný je účasten amnestie prezidenta republiky** [§ 11 odst. 1 písm. a) tr. ř.], musí jako předběžnou otázku (§ 9 odst. 1 tr. ř.) posoudit, pod které ustanovení je třeba skutek, pro který je obviněný stíhán, podřadit. Právním posouzením skutku v obžalobě není soud vázán. Není přitom rozhodující, zda důvodem k odchýlnému posouzení skutku proti obžalobě je to, že skutek byl obžalobou právně posouzen chybně, nebo zda důvodem k jinému právnímu posouzení je změna důkazní situace, k níž došlo v pozdějším stádiu řízení.

■ **Roz. 14/01 – V řízení o zahlázení odsouzení je soud vázán pravomocným rozhodnutím o účasti odsouzeného na amnestii prezidenta republiky**, kterou mu byl prominut trest s účinkem, že se na něho hledí, jako by odsouzen nebyl, neboť nejde o posouzení viny ve smyslu § 9 odst. 1, in fine, tr. ř.

I když k takovému odsouzení nelze přihlížet jako k formální právní skutečnosti, ještě to nebrání soudu, aby se v řízení o zahlázení v rámci hodnocení způsobu života odsouzeného zabýval i tou skutečností, že ve lhůtách uvedených v ustanovení § 69 odst. 1 tr. zák. ** se dopustil jednání, které je neslučitelné s vedením řádného života.

■ **Roz. 18/03** – Rozhodnutí podle § 73a odst. 3 písm. c) tr. ř., že peněžitá záruka připadá státu, neboť obviněný opakoval trestnou činnost, může soud učinit, aniž by vyčkával právní moci nového (dalšího) odsuzujícího rozsudku obviněného. Otázku, zda se obviněný dopustil jednání, jemuž mělo být nejprve vazbou a posléze peněžitou zárukou zabráněno, soud vyřeší jako předběžnou podle § 9 odst. 1 tr. ř. na základě důkazů opatřených do doby jeho rozhodnutí.

■ **Roz. 17/05 – Při posuzování otázky, jak vysoké je výživné, jehož neplacením byl spáchán trestný čin za-**

* Blíže nyní § 99 tr. zák.

** Blíže nyní § 105 tr. zák.

nedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák., postupuje orgán činný v trestním řízení samostatně – tuto otázku řeší jako otázku předběžnou ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 tr. ř. a řídí se přitom zákonnými hledisky stanovenými v § 96 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, třebaže o vyšší výživného, které je obviněný povinen platit již bylo vydáno pravomocné rozhodnutí v občanskoprávním řízení soudem České republiky nebo soudem cizího státu. Rozhodnutí soudu v občanskoprávním řízení však orgán činný v trestním řízení nemůže při zjišťování okolností důležitých pro rozhodnutí o vině pominout, zhodnotí je jako jiné důkazy podle pravidel ustanovení § 2 odst. 6 tr.

■ **Roz. 59/06 – U osoby stíhané pro trestný čin krivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku** podle § 175* tr. zák., která měla nepravdivě popsat okolnosti spáchání určité trestné činnosti, musí orgány činné v trestním řízení vyřešit jako předběžnou otázku (§ 9 odst. 1 tr. ř.), zda není sama jejím pachatelem. V takovém případě by nemohla být trestně odpovědná za uvedený trestný čin krivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku. Není však vyloučena její odpovědnost za jiný trestný čin, např. krivého obvinění podle § 174 tr. zák. **.

■ **Roz. 8/07 – Aktuální právní kvalifikace stíhaného skutku jako trestného činu, na který se jinak vztahuje aboliční ustanovení čl. 1 písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 (č. 20/1998 Sb.), ještě bez dalšího nezakládá nepřipustnost trestního stíhání** podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř.

Z hlediska případné aplikace tohoto aboličního ustanovení amnestie není orgán činný v trestním řízení vázán stávající právní kvalifikací skutku, ale je oprávněn a povinen posoudit správnost takové právní kvalifikace sám jako předběžnou otázku ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 tr. ř. Může tak dospět k právnímu posouzení skutku jako trestného činu, na který se nevztahuje aboliční ustanovení amnestie prezidenta republiky, třebaže v době jejího vyhlášení byl skutek právně kvalifikován tak, že by se na něj amnestie vztahovala.

■ **Roz. 17/09 – Závazkový právní vztah mezi dlužníkem a věřitelem je obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele** podle § 256 tr. zák. ***. Otázku existence a obsahu tohoto právního vztahu musí soud v trestním řízení posuzovat vždy samostatně jako předběžnou otázku (§ 9 odst. 1 tr. ř.), neboť jde o posouzení viny obviněného. To platí i v případě, že

existence takového závazkového právního vztahu již byla deklarována pravomocným rozhodnutím soudu v občanskoprávním řízení, které nemá konstitutivní povahu. Tímto rozhodnutím sice soud není v trestním řízení vázán, avšak nemůže je pominout, proto jím provede důkaz, zhodnotí je v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. a ve svém rozhodnutí se s jeho argumenty vypořádá.

■ **Roz. 42/12 – Otázku, zda obviněný zaviněně neplnil svou zákonnou výživovací povinnost ve vztahu ke svým dětem (§ 85 odst. 1, § 96 odst. 1 zákona o rodině), je soud v řízení konaném o trestném činu zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. oprávněn posuzovat samostatně jako předběžnou otázku ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř. i v případě, že pravomocným rozhodnutím soudu v občanskoprávním řízení došlo ke zrušení stanovené výživovací povinnosti, a to ohledně období, jehož se týká trestní stíhání obviněného.**

Soud rozhodující v trestním řízení, ač není vázán takovým rozhodnutím soudu rozhodujícího v občanskoprávním řízení a musí sám vyhodnotit, zda obviněný měl vůbec reálnou možnost v rozhodném období, jehož se týká trestní stíhání, plnit svou zákonnou výživovací povinnost, se při posuzování této předběžné otázky může odchýlit od rozhodnutí orgánu, kterému je speciálně svěřena kompetence rozhodovat o takové výživovací povinnosti, jen v odůvodněných případech. Přitom je nezbytné, aby soud rozhodující v trestním řízení provedl důkaz též spisem, z něhož vycházel soud rozhodující v občanskoprávním řízení, pokud je dostupný, vypořádal se s důkazy a zjištěním, které se staly podkladem pro jeho rozhodnutí, a na základě zhodnocení všech provedených důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. náležitě odůvodnil svůj odlišný závěr.

■ **Roz. 48/15 – Zjištění skutkového stavu věci v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí soudu ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. v případě posuzování trestní odpovědnosti pachatele, jenž se činu dopustil v negativním právním omylu, vyžaduje, aby bylo provedeno dokazování zaměřené na objasnění otázky, zda se mohl vyvarovat svého omylu. V odůvodnění rozsudku, jímž byl obviněný podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby proto, že jednal v omluvitelném negativním právním omylu, je nezbytné uvést komplexní vyhodnocení všech relevantních skutečností majících význam pro závěr, že šlo o takový omluvitelný omyl.**

■ **Roz. 19/15 – Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí o uložení pokuty podle § 273 odst. 1 občanského soudního řádu v řízení o výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí nejsou nezbytnými předpoklady pro vyvození trestní odpovědnosti přechinem maření**

* Nyní § 346 tr. zák.

** Nyní § 345 tr. zák.

*** Nyní § 222 tr. zák.

výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 4 tr. zákoníku.

Skutkovou a právní opodstatněnost rozhodnutí o uložení pokuty podle § 273 odst. 1 občanského soudního řádu posoudí orgán činný v trestním řízení samostatně jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 14/17** – Pro závěr o existenci okolnosti přerušující běh promlčecí doby podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku se nevyžaduje, aby byl pachatel za stejně trestný nebo přísněji trestný čin již pravomocně odsouzen, ale rozhodující je jen spáchání takového nového trestného činu v promlčecí době. Orgány činné v trestním řízení posuzují otázku, zda k tomu došlo, samostatně jako předběžnou otázku ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 5/20 – III.** – I když otázka, zda je pachatel přechodně poškozen věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku dlužníkem, je předběžnou otázkou, která se týká posouzení viny obviněného a kterou posuzují orgány činné v trestním řízení samostatně (§ 9 odst. 1 tr. ř.), nemůže soud v trestním řízení ignorovat rozhodnutí soudu učiněné v občanském soudním řízení o tom, že nevznikl závazek mezi určitými osobami, jímž se měl obviněný stát dlužníkem (např. na základě notářského zápisu s doložkou vykonatelnosti). Soud rozhodující v trestním řízení tedy nemůže dospět k opačnému závěru založenému jen na argumentu, že je oprávněn samostatně posoudit tuto otázku jako předběžnou odlišně od soudu v občanskoprávním řízení, není-li z takového závěru zřejmé, na základě jaké skutečnosti se obviněný měl stát dlužníkem věřitele.

Dospěje-li soud rozhodující v trestním řízení při řešení předběžné otázky k odlišnému právnímu názoru, než jaký zaujal soud rozhodující o téže otázce v občanském soudním řízení, je povinen tuto odchylku náležitě odůvodnit.

§ 9a**Předběžné otázky v působnosti
Soudního dvora**

(1) Ustanovení § 9 se nepoužije na předběžné otázky, o nichž rozhoduje výlučně Soudní dvůr zřízený předpisy Evropských společenství (dále jen „Soudní dvůr“).

(2) V případě, že soud v řízení podle tohoto zákona podává žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, vydá rozhodnutí o přerušení řízení.

(3) Při podávání žádosti Soudnímu dvoru o rozhodnutí o předběžné otázce se soud řídí

příslušnými předpisy upravujícími řízení před Soudním dvorem.

(4) Rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce je závazné pro všechny orgány činné v trestním řízení.

§ 10**Vynění z pravomoci orgánů činných
v trestním řízení**

(1) Z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle tohoto zákona jsou vyňaty osoby požívající výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva.

(2) Vznikne-li pochybnost o tom, zda nebo do jaké míry je někdo vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle tohoto zákona, rozhodne o tom na návrh dotčené osoby, státního zástupce nebo soudu Nejvyšší soud.

§ Z judikatury

■ **Roz. 3/90** – Z platné zákoněné úpravy vyplývá, že výnimku z povinnosti svědčit v trestnom konaní, ktorá je podmienená osobným postavením toho, kto prichádza do úvahy ako svedok, ustanovuje len § 10 ods. 1 Tr. por. (diplomatická imunita a výsady). Zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodit', že z povinností uvedených v § 97 Tr. por. sú vyňaté osoby, ktoré v predošlých štádiách trestného stíhania pôsobili ako orgány činné v trestnom konaní. Tieto orgány nemajú povinnosť vypovedať ako svedok v súdnom konaní o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie iba vtedy, keď je v konkrétnom prípade daná niektorá z vecných výnimiek uvedených v § 99 ods. 1, 2, resp. § 100 ods. 1, 2 Tr. por., o čom rozhoduje orgán, ktorý uskutočňuje výsluch.

Okolnosti charakterizujúce postup pri výsluchu obvineného v prípravnom konaní, resp. pri vykonávaní iného procesného úkonu podľa Trestného poriadku, nie sú predmetom povinnej mlčanlivosti v zmysle § 99 ods. 2 Tr. por. vo vzťahu k súdu, ktorý koná a rozhoduje vo veci, v ktorej pred tým pôsobil vypočúvaný orgán prípravného konania.

V každej konkrétnej veci musí sám súd rozhodnúť o tom, akými dôkaznými prostriedkami bude objasňovať určitú okolnosť, ktorá je dôležitá pre náležité zistenie skutočného stavu veci a pre správne rozhodnutie o vine či nevine obžalovaného. Vyplýva to z ústavného princípu nezávislosti sudcov pri výkone ich funkcie a z ich viazanosti len právnym poriadkom socialistického štátu. Podstata toho princípu spočíva najmä v tom, že sudcom nemožno v kon-

krétnej veci prikazovať, ako majú vo veci rozhodnúť, ale ani to, aké dôkazy majú v záujme zistenia skutočného stavu veci vykonať a akým spôsobom ich majú hodnotiť.

■ **Roz. 55/00 – I.** Svolení oprávneného orgánu je treba k trestnému stíhaniu pro trestný čin, ktorý bol spáchaný v súvislosti s výkonom súdovskej funkcie, i v prípade, kdy osoba, ktorá jej spáchala, již soudcovskou funkci nevykonává.

II. Je-li ke stíhání určité osoby podle zákona třeba souhlasu [§ 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.], orgány činné v trestním řízení takový souhlas opatřují od oprávněného orgánu přímo, nikoli prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti České republiky. Formulace „takový souhlas nebyl dán“ citovaného ustanovení znamená právní stav, kdy byl souhlas k trestnému stíhání oprávněným orgánem odepřen, tj. po předložení věci se příslušný orgán vyjádřil tak, že souhlas neuděluje. Příslušné orgány trestního řízení proto musí předtím, než dojdou k závěru, že stíhání takové osoby je vyloučeno z uvedeného zákonného důvodu a nelze je zahájit, popř. bylo-li již zahájeno, je nutné je zastavit, předložit věc s návrhem na udělení souhlasu s trestním stíháním příslušnému orgánu. Stav, kdy je zřejmé, že je třeba k trestnému stíhání opatřit souhlas a čeká se na vyžádané vyjádření oprávněného orgánu, popř. se odstraňují pochybnosti o tom, zda je souhlasu třeba, postupem podle § 10 odst. 2 tr. ř., pouze dočasně brání zahájení trestního stíhání, nebo brání v pokračování v trestním stíhání v tom smyslu, že by se prováděly jiné úkony, než je právě opatrování souhlasu. Důkazy provedené v této době jsou v dalším řízení nepoužitelné.

Vzniknou-li pochybnosti o tom, zda je ke stíhání určité osoby podle zákona třeba souhlasu oprávněného orgánu, musí orgány činné v trestním řízení předložit věc Nejvyššímu soudu, aby o tom rozhodl podle § 10 odst. 2 tr. ř. Tuto otázku nemohou řešit samostatně jako otázku předběžnou podle § 9 odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 12/03 – Obviněný, který se v době, kdy byl poslancem Národního shromáždění bývalé Československé socialistické republiky, měl dopustit trestné činnosti, jež však neměla být spáchána hlasováním v uvedeném zastupitelském sboru, resp. jeho orgánech, ani výroky učiněnými v těchto orgánech při výkonu funkce poslance, není po zániku této funkce vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení v tom smyslu, že by k jeho stírání bylo třeba souhlasu oprávněného orgánu [§ 10 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.].** Na tom nemění nic ani skutečnost, že po zániku Národního shromáždění byl poslancem Federálního shromáždění bývalé Československé socialistické republiky. Tyto závery však neplatí, jestliže uvedené zákonodárné sbory byly

v době, kdy byl obviněný jejich poslancem, žádány o souhlas s trestním stíháním a ten byl odepřen.

■ **Roz. 15/04 – Jen na základě skutečnosti, že obviněný je držitelem diplomatického pasu, který mu byl vydán příslušnými orgány cizího státu, nelze dovodit existenci podmínek stanovených Vídeňskou úmluvou o diplomatických stycích (uveřejněna pod č. 157/1964 Sb.), při jejichž splnění se jedná o osobu, která na území České republiky požívá diplomatických výsad a imunit podle mezinárodního práva (čl. 31 citované Vídeňské úmluvy), takže by byla z tohoto důvodu vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení ve smyslu § 10 odst. 1 tr. ř. a její trestní stíhání by tudíž bylo nepřipustné podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.**

■ **Roz. 24/07 – I.** Osobou, k jejímuž stíhání je podle zákona třeba souhlasu [§ 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.], je též obviněný, který byl vydán (předán) do České republiky dožádaným státem a má být stíhán pro jiný skutek, než pro který byl vydán (předán) do České republiky tímto státem, spáchaný před vydáním (předáním), neboť s ohledem na zásadu speciality vyjádřenou v ustanoveních § 389 tr. ř. a § 406 tr. ř. je v takovém případě k jeho trestnému stíhání třeba souhlasu příslušného oprávněného orgánu, tj. orgánů cizího (dožádaného) státu.

Vznikne-li v průběhu trestního řízení pochybnost o tom, zda uplatnění zásady speciality nebrání trestnímu stíhání obviněného, je nutno postupovat podle § 10 odst. 2 per analogiam tr. ř., tj. předložit věc Nejvyššímu soudu, aby rozhodl o tom, zda je obviněný vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

§ 11

Nepřípustnost trestního stíhání

(1) Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno

- a) nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii,
- b) je-li trestní stíhání promlčeno,
- c) jde-li o osobu, která je vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (§ 10), nebo o osobu, k jejímuž stíhání je podle zákona třeba souhlasu, jestliže takový souhlas nebyl oprávněným orgánem dán, nejde-li o dočasné vynětí nebo není-li trestní stíhání osoby pro nedostatek souhlasu oprávněného orgánu nepřipustné pouze dočasně,

- d) jde-li o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná,
- e) proti tomu, kdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého,
- f) proti tomu, jehož těžká choroba trvale vylučuje jeho postavení před soud,
- g) proti tomu, jemuž duševní choroba, která nastala až po spáchání činu, trvale znemožňuje chápat smysl trestního stíhání,
- h) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,
- i) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozhodnutím o schválení narovnání, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,
- j) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozhodnutím o postoupení věci s podezřením, že skutek je přestupkem nebo kárným proviněním, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,
- k) jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a uplynula-li lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle jiného právního předpisu, ve kterém může být rozhodnutí o přestupku zrušeno,
- l) je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět,
- m) stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nebo
- n) proti tomu, ohledně něhož bylo trestní řízení pro týž skutek předáno do cizího státu, pokud mu byl pro tento skutek cizozemským soudem pravomocně uložen trest nebo ochranné opatření, které vykonává nebo již vykonal, nebo je nelze podle práva tohoto státu vykonat, nebo bylo cizozemským soudem pravomocně upuštěno od uložení trestu, anebo pravomocně rozhodnuto o zproštění obžaloby.

(2) Trestní stíhání nelze zahájit a, bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno také, bylo-li soudem nebo jiným justičním orgánem členského státu Evropské unie nebo státu přidruženého mezinárodní smlouvou k provádění schengenských předpisů pro týž skutek vydáno rozhodnutí, kterým

- a) byl osobě pravomocně uložen trest nebo ochranné opatření, které vykonává nebo již vykonala nebo je nelze podle práva tohoto státu vykonat, nebo kterým bylo pravomocně upuštěno od uložení trestu, nebo
- b) byla osoba pravomocně zproštěna obžaloby, nebo které má účinky pravomocného zastavení trestního stíhání, ledaže
 1. nevytváří ve státě, v němž bylo vydáno, překážku věci pravomocně rozhodnuté,
 2. bylo vydáno výlučně z důvodu, že v jiném státě bylo zahájeno trestní stíhání proti téže osobě pro týž skutek,
 3. bylo vydáno výlučně z důvodu, že skutek není trestným činem nebo že nespadá do pravomoci orgánů státu, který takové rozhodnutí vydal, nebo
 4. bylo vydáno výlučně z některého z důvodů odpovídajících důvodům uvedeným v odstavci 1 písm. a), c) až e), l) nebo m).

(3) Týká-li se důvod uvedený v odstavci 1 nebo 2 jen některého z dílčích útoků pokračujícího trestného činu, nebrání to, aby se ohledně zbylé části takového činu konalo trestní stíhání.

(4) V trestním stíhání, které bylo zastaveno z důvodu uvedeného v odstavci 1 písm. a), b) nebo l), se však pokračuje, prohlásí-li obviněný do tří dnů od doby, kdy mu bylo usnesení o zastavení trestního stíhání oznámeno, že na projednání věci trvá. O tom je třeba obviněného poučit.

(5) Ustanovení odstavců 2 a 3 se přiměřeně užijí i na rozhodnutí mezinárodního trestního soudu, mezinárodního trestního tribunálu, popřípadě obdobného mezinárodního soudního orgánu s působností v trestních věcech, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, nejde-li o rozhodnutí vydané z důvodu nedostatku jeho

působnosti nebo z důvodu nedostatečné závažnosti činu anebo nebezpečnosti pachatele.

k omentář k § 11

Shora uvedené ustanovení jednoznačně stanoví, že v **případech uvedených v tomto ustanovení, musí orgán činný v trestním řízení trestní stíhání obviněného zastavit, neboť toto je nepřipustné**. V případě, že důvody, pro které je trestní stíhání nepřipustné, existují již v době před zahájením trestního řízení, pak musí policejní orgán ještě před zahájením trestního stíhání věc odložit. Zjistí-li policejní orgán tyto skutečnosti – důvody, pro které je trestní stíhání nepřipustné, po zahájení trestního stíhání, pak řízení zastaví, stejně jako státní zástupce.

DŮLEŽITÉ

Důvod pro zastavení trestního stíhání může vzniknout také dodatečně v řízení před soudem. V takovém případě musí trestní řízení zastavit soud.

§ Z judikatury

■ **K odstavci 1 písm. a)**

■ **Roz. 31/69 – Zakládá-li skutek v jednočinném souběhu několik trestných činů, z nichž jenom jeden nebo některé podléhají abolicí, není možno trestní stíhání pro tyto trestné činy zastavit.** V přípravném řízení se v takovém případě pouze obviněnému sdělí, že stíhaný skutek bude v důsledku amnestie posuzován jenom jako trestný čin, na nějž se abolicí* nevztahuje (§ 163 odst. 5 tr. ř.).

■ **Roz. 4/94 – Soud rozhodující o nepřipustnosti trestního stíhání obviněného z důvodu, že obviněný je účasten amnestie prezidenta republiky [§ 11 odst. 1 písm. a) tr. ř.], musí jako předběžnou otázku (§ 9 odst. 1 tr. ř.) posoudit, pod které ustanovení je třeba skutek, pro který je obviněný stíhán, podřadit. Právním posouzením skutku v obžalobě není soud vázán. Není přitom rozhodující, zda důvodem k odchýlnému posouzení skutku proti obžalobě je to, že skutek byl obžalobou právně posouzen chybně, nebo zda důvodem k jinému právnímu posouzení je změna důkazní situace, k níž došlo v pozdějším stádiu řízení.**

■ **Roz. 8/07 – (viz § 9)**

■ **Roz. 48/11 – I – Trestností činu ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku se rozumí možnost, že pachatel bude pro ur-**

čity trestný čin odsouzen, tj. po začalování bude pro tento trestný čin uznán vinným a uložen mu trest. Jsou to tedy všechny podmínky relevantní pro výrok o vině i o trestu, a to i v případě, že nejprve nabude právní moci výrok o vině posuzovaným trestným činem a teprve později je rozhodováno o trestu, který má být obviněnému za takový trestný čin uložen.

Trestní stíhání totiž končí až odsouzením pachatele pravomocným výrokem o vině a trestu, resp. upuštěním od potrestání (§ 12 odst. 10, § 122 odst. 1 tr. ř.). Zrušením odsuzujícího pravomocného rozsudku, i když jen ve výroku o trestu, v řízení o mimořádných opravných prostředcích (o dovolání, stížnosti pro porušení zákona nebo obnově řízení) vzniká ve věci právní stav neskončeného trestního stíhání. Odsuzující výrok o vině, který byl ponechán jako pravomocný, není překážkou pro následné zastavení trestního stíhání pro některý z důvodů jeho nepřipustnosti podle § 11 odst. 1 tr. ř. (např. z důvodů mility nebo amnestie prezidenta republiky, promlčení, úmrtí obviněného nebo jeho prohlášení za mrtvého apod.).

■ **Roz. 42/13 –** Podle článku II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 (č. 1/2013 Sb.) je třeba rozhodnout o zastavení pravomocně neskončeného trestního stíhání, s výjimkou trestního stíhání proti uprchlému, od jehož zahájení k 1. lednu 2013 uplynulo více než 8 let, pro trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující deset let. Článek II tohoto rozhodnutí o amnestii nelze použít na trestní stíhání, která byla k datu vyhlášení amnestie pravomocně skončena, a k zrušení odsuzujícího rozsudku a tím k pokračování v trestním stíhání došlo na základě dovolání nebo jiného mimořádného opravného prostředku (návrhu na obnovu řízení nebo stížnosti pro porušení zákona).

■ **Roz. 43/13 – Proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž podle § 257 odst. 2 tr. ř. z důvodu uvedeného např. v ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného s ohledem na aboliční ustanovení amnestie, není přípustný řádný opravný prostředek.**

■ **Roz. 17/14 – (viz § 12)**

■ **Roz. 20/14 –** Jestliže Nejvyšší soud v řízení o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. proti rozhodnutí, jímž soud zastavil trestní stíhání na základě aplikace aboličního ustanovení amnestie prezidenta republiky, po přezkoumání shledá, že na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, kterým nařídil, aby se nepokračovalo v trestním stíhání, pak takové dovolání s ohledem na usta-

* Příkaz prezidenta republiky, aby trestní stíhání nebylo zahajováno a pokud bylo zahájeno, aby se v něm nepokračovalo

novení § 265p odst. 2 písm. b) tr. ř. jako nepřipustné odmítnutí podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř.

■ **Roz. 10/15** – Trestní stíhání podle čl. II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. 1. 2013, vyhlášené pod č. 1/2013 Sb. (dále jen „amnestie“), je za splnění dalších podmínek možno zastavit jen v případě, že celková doba neskončeného trestního stíhání činila více než 8 let, a to k datu vyhlášení amnestie.

Neskončeným trestním stíháním ve smyslu § 12 odst. 10 tr. ř. je ta část trestního řízení, která počíná zahájením trestního stíhání (sdělením obvinění), tj. oznámením usnesení o zahájení trestního stíhání osobě, u níž je dostatečně odůvodněn závěr, že spáchala trestný čin (§ 160 tr. ř.) až do právní moci rozsudku (§ 120, § 139 tr. ř.), trestního příkazu (§ 314e odst. 7 tr. ř.), případně jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé (např. usnesení o zastavení trestního stíhání podle § 172 tr. ř.). **Do celkové doby trvání neskončeného trestního stíhání však nelze zahrnout tu část trestního řízení, která mu obvykle předchází, a tou je tzv. prověřování podle § 158 a násl. tr. ř.** To platí i v případě, kdy státní zástupce zruší usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání a uloží mu ve věci znovu jednat a rozhodnout, neboť věc se vrací do stádia tzv. prověřování (§ 158 a násl. tr. ř.). Naproti tomu dobu, po níž již bylo trestní stíhání vedeno před tímto rozhodnutím státního zástupce, je pro účely aplikace čl. II amnestie nutno zahrnout do celkové doby trvání neskončeného trestního stíhání.

■ písm. c)

■ **Roz. 41/92** – K otázce nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. a k podmínkám, kdy je trestný čin soudce spáchán v souvislosti s výkonem jeho soudcovské funkce ve smyslu § 54 zák. č. 36/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů (nyní ve smyslu § 55 odst. 1 zák. č. 335/1991 Sb.). Odmítá-li soudce vojenského soudu vykonávat soudcovskou funkci v určitém místě a je-li pro tento čin trestně stíhán, jde o čin spáchaný v souvislosti s výkonem soudcovské funkce. Za takový čin lze soudce vojenského soudu trestně stíhat jen se souhlasem orgánu, který ho do soudcovské funkce zvolil (jmenoval), přičemž bez tohoto souhlasu je trestní stíhání nepřipustné. Svolení uvedeného orgánu je třeba k trestnímu stíhání pro takový trestný čin i v případě, kdy osoba, která jej spáchala, již soudcovskou funkci nevykonává.

■ **Roz. 32/02 – Respektování tzv. zásady speciality platící pro extradiční řízení** znamená, že trestní příkaz vydaný před tím, než obviněný odešel do ciziny, nemůže být obviněnému doručen po jeho vydání do České republiky k trestnímu stíhání pro jiný trestný čin (skutek), aniž by

byly splněny zvláštní podmínky pro tento postup vyplývající z příslušné mezinárodní smlouvy, popř. z ustanovení § 378 odst. 2 tr. ř., kterými je zpravidla opatření dodatečného souhlasu cizího státu k trestnímu stíhání pro další trestné činy [§ 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.]. Doručení trestního příkazu je totiž úkonem směřujícím k trestnímu stíhání pro skutek uvedený v tomto rozhodnutí.

■ **Roz. 12/03** – (viz § 10)

■ **Roz. 15/04** – (viz § 10)

■ **Roz. 23/22** – Samotná skutečnost, že obviněný byl předán do České republiky, aniž se vzdal uplatnění zásady speciality, není důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. jen proto, že státní zástupce v přípravém řízení nepodal návrh podle § 198 odst. 3 z. m. j. s. na vyžádání dodatečného souhlasu se stíháním obviněného, pokud je toto trestní stíhání vedeno v České republice pro jiný skutek spáchaný před předáním bez omezení jeho osobní svobody vazbou a dosud nedošlo k jeho pravomocnému odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a ani mu nebylo pravomocně uloženo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody [§ 198 odst. 1 písm. a) z. m. j. s.].

■ písm. d)

■ **Roz. 47/18** – Trestní stíhání dítěte mladšího patnácti let jako osoby, která není trestně odpovědná, nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. d) tr. ř., proto není podstatné, zda v dané věci byl, či nebyl dán souhlas poškozeného s trestním stíháním ve smyslu § 163 tr. ř. Podle § 96 z. s. m. soud pro mládež postupuje v řízení ve věcech dětí mladších patnácti let podle hlavy III. tohoto zákona podle předpisů upravujících občanské soudní řízení, nestanoví-li tento zákon jinak. Řízení trestní a řízení ve věcech dětí mladších patnácti let jsou svojí povahou zcela odlišná, upravují je různé právní předpisy, jde o různá odvětví práva, analogii zákona a ani analogii práva zde nelze použít.

■ písm. e)

■ **Roz. 3/92** – Ak bolo pôvodné konanie zastavené v dôsledku smrti obvineného, po podaní žiadosti podľa § 33 ods. 1 zák. č. 119/1990 Zb. v znení zák. č. 47/1991 Zb. sa postupuje podľa príslušných ustanovení platného Trestného poriadku v tom štádiu a pred tým orgánom činným v trestnom konaní, kde došlo k jeho zastaveniu. Pri pokračovaní v tomto konaní sa však už ustanovenie § 11 ods. 1 písm. e) Tr. por. nepoužije, pretože tým by sa znemožnila rehabilitácia osôb stíhaných pre trestné činy uvedené v § 2 a § 4 zák.

č. 119/1990 Zb. v znení zák. č. 47/1991 Zb., ale právoplatne neodsúdených.

■ **Roz. 2/17 –** Ustanovení § 289 písm. c) tr. ř. se vztahuje na případy, kdy obviněný zemřel až poté, co bylo učiněno rozhodnutí, proti kterému směřuje návrh na povolení obnovy řízení. Toto ustanovení se neuplatní, spočívá-li vada původního rozhodnutí v tom, že jím nedošlo k zastavení trestního stíhání obviněného, přestože ten před vydáním rozhodnutí zemřel. Jestliže je smrt obviněného novou skutečností, odůvodňující povolení obnovy řízení podle § 278 tr. ř., pak po jejím povolení musí být trestní stíhání podle § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. zastaveno.

■ **písm. h)***

■ **Roz. 50/79 – I. – Odpadne-li překážka věci rozsouzené, pokračuje se v dřívějším stíhání,** aniž je třeba zrušit usnesení o zastavení pozdějšího, nepřipustného trestního stíhání pro týž skutek téhož obžalovaného [§ 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.]. Toto usnesení netvoří překážku rei iudicatae ve vztahu k dřívějšímu stíhání, které se po zrušení pravomocného rozhodnutí, jímž bylo ukončeno, znovu vede.

II. Skutečnost, že byla pravomocně povolena obnova dřívějšího trestního stíhání a zrušeno rozhodnutí, kterým bylo toto dřívější trestní stíhání ukončeno, není novou skutečností orgánu trestního stíhání dříve neznámou ve smyslu § 278 odst. 2, 3 tr. ř., která by mohla odůvodnit obnovu pozdějšího trestního stíhání pro týž skutek, které bylo jako nepřipustné zastaveno podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. Na nepřipustnosti tohoto pozdějšího stíhání pro týž skutek se nic nemění tím, že se po odpadnutí překážky rei iudicatae v dřívějším řízení toto dřívější řízení opět vede.

■ **Roz. 7/80 –** Řízením, které předcházelo postoupení věci z důvodu § 171 odst. 1 tr. ř., zastavení trestního stíhání nebo rozsudku a které je třeba v případě podání opravného prostředku přezkoumat podle § 147 odst. 1 písm. b), § 254 odst. 1 a § 267 odst. 1 tr. ř., je řízení od zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 tr. ř.) včetně úkonů podle § 113 a 114 tr. ř., jež lze provést před zahájením trestního stíhání (§ 158 odst. 3 tr. ř.) až do napadeného rozhodnutí. Jde-li o řízení o přechínu, je součástí předcházejícího řízení, které je třeba přezkoumat, i objasňování podle § 179a násl. tr. ř.

Řízení se přezkoumává z toho hlediska, zda všechny procesní úkony provedené v této době orgány činnými v trestním řízení byly provedeny podle zákona, popř. zda některé úkony nebyly provedeny, ačkoliv podle zákona provedeny být měly.

Za součást přezkoumávaného řízení v uvedeném smyslu však nelze považovat rozhodnutí, které před vydáním některého z uvedených napadených rozhodnutí založilo překážku rei iudicatae podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.; takové rozhodnutí a řízení jemu předcházející je jiným „dřívějším stíháním“ pravomocně skončeným [§ 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.], které lze přezkoumat jen na základě mimořádného opravného prostředku podaného proti tomuto dřívějšímu rozhodnutí. To platí obdobně i tehdy, jestliže byly v opravném řízení zrušeny jen některé výroky rozsudku (§ 258 odst. 2 ve spojení s § 259 odst. 1 tr. ř., § 269 odst. 2 věta druhá a § 284 odst. 1 tr. ř.), ostatní výroky rozsudku na byly právní moci, popř. zůstaly v právní moci a opravný prostředek směřuje jen proti rozhodnutí, jímž bylo znovu rozhodnuto o zrušení části rozsudku.

■ **Roz. 10/97 – Odvolací soud nemůže v rozsudku soudu prvního stupně při nedotčeném výroku o vině zrušit výrok o uložení jednoho druhu trestu,** ponechat nedotčený výrok o uložení jiného druhu trestu a vrátit věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Tím, že odvolací soud svým rozhodnutím učiní pravomocným výrok o vině a výrok o některém druhu trestu, je trestní stíhání pravomocně skončeno a nadále již je podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. nepřipustné, byť by mělo být vedeno jen za účelem zjištění podmínek pro uložení dalšího druhu trestu.

■ **Roz. 40/11 – II. – Je-li mimořádný opravný prostředek (např. dovolání) důvodný jen ve vztahu k jednomu z více druhů uložených trestů,** musí příslušný soud rozhodující o něm při nedotčeném výroku o vině zrušit v napadeném rozhodnutí celý výrok o trestu týkající se všech uložených druhů trestů. Zrušením oddělitelného výroku pouze ohledně jednoho druhu trestu (např. podle § 265k odst. 2 tr. ř.), proti kterému byl důvodně podán mimořádný opravný prostředek, a ponecháním nedotčeného výroku o uložení jiného druhu trestu by totiž zůstala věc pravomocně skončená a následnému trestnímu řízení vedenému jen o dalším druhu trestu by bránila překážka věci pravomocně rozhodnuté ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 10/1997 Sb. rozh. tr.).

■ **Roz. 52/11 – Pravomocný odsuzující rozsudek vytváří zákonnou překážku, pro kterou není možno pachatele pro týž skutek postavit před soud** (překážka ne bis in idem), a proto se dnem právní moci odsuzujícího rozsudku podle § 34 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku promlčecí doba stává, což znamená, že od právní moci takového rozsudku promlčecí doba neběží a po jeho případném zrušení pokračuje (srov. § 139 tr. zákoníku).

* Dříve § 11 odst. 1 písm. f

Dojde-li proto na návrh odsouzeného podle § 306a odst. 2 tr. ř. ke zrušení pravomocného odsuzujícího rozsudku vydaného v řízení proti uprchlému (§ 302 a násl. tr. ř.), doba od právní moci odsuzujícího rozsudku vydaného v řízení proti uprchlému (§ 302 a násl. tr. ř.) do vyhlášení rozhodnutí o jeho zrušení postupem podle § 306a odst. 2 tr. ř. se do promlčecí doby nezapočítává, neboť pachatele nebylo možno postavit před soud pro zákonnou překážku podle § 34 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku spočívající v překážce ne bis in idem [srov. § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.].

■ **Roz. 33/19** (viz § 265b)

■ **Roz. 44/19 – Při povolení obnovy řízení ve výroku o trestu podle § 284 odst. 1 tr. ř. je třeba vždy zrušit tento výrok celý, tj. ohledně všech druhů uložených trestů.** Pokud by soud v rozporu s tímto pravidlem zrušil v napadeném odsuzujícím rozsudku oddělitelný výrok o uložení jednoho druhu trestu a ponechal nedotčený jak výrok o jiném druhu trestu, tak i celý výrok o vině, po právní moci takového rozhodnutí o obnově řízení již nelze pokračovat v trestním stíhání pro překážku věci rozhodnuté [§ 11 odst. 1 písm. h) tr. ř.].

■ **písm. j)**

■ **Roz. 15/17** – Penále podle § 251 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, uložené v daňovém řízení za nesplnění povinnosti tvrzení pravomocným rozhodnutím správního orgánu, má povahu trestní sankce, byť sui generis, proto je třeba na ně aplikovat také čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Daňové řízení a trestní stíhání pro skutek spočívající v tom, že nesplnění povinnosti tvrzení vykazovalo vedle platebního deliktu, významného v oblasti správního trestání, znaky trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku, jsou řízeními o totožném skutku. To platí za situace, že subjekt tohoto trestného činu a daňový subjekt je totožná fyzická osoba (k tomu srov. č. 51/1997 Sb. rozh. tr.). Pravomocné rozhodnutí, jímž se skončí jedno ze souběžně či postupně vedeného daňového a trestního řízení, která jsou řízeními trestněprávní povahy ve smyslu tzv. Engel kritérií, nevytváří překážku věci rozhodnuté s účinky ne bis in idem, je-li mezi daňovým řízením a trestním řízením nejen dostatečně úzká věcná souvislost, ale současně i souvislost časová (viz rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci A a B proti Norsku, č. 24130/11 a č. 29758/11, ze dne 15. 11. 2016, body 132 a 134). K významným faktorům pro určení, zda existuje dostatečná úzká věcná souvislost, patří: zda obě samostatná řízení sledují vzájemně se doplňující cíl, a tedy zda

se týkají, nikoli pouze in abstracto, ale zároveň in concreto, různých aspektů daného protiprávního jednání; zda je kombinace daných řízení předvídatelným důsledkem téhož jednání, a to jak právně, tak fakticky; zda jsou příslušná řízení vedena takovým způsobem, kterým se v maximální možné míře zabráni opakování při shromažďování i hodnocení důkazů, zejména prostřednictvím odpovídající vzájemné součinnosti mezi jednotlivými příslušnými orgány, díky které se prokázané skutkové okolnosti využijí i v druhém řízení; a především, zda je sankce uložená v řízení, které bylo skončeno jako první, zohledněna v řízení, které je skončeno jako poslední, s cílem zamezit, aby byl dotčený jedinec v konečném důsledku vystaven nadměrné zátěži. Znamená to, že v rámci individualizace stanovení trestní sankce je třeba vzít v úvahu sankci ukládanou v daňovém řízení a její úhradu. Soud proto musí při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlídnout k pravomocnému rozhodnutí finančního úřadu o povinnosti uhradit penále z doměřené daně a v odůvodnění rozhodnutí vysvětlit, jak byla tato okolnost zohledněna. Časová souvislost musí být dostatečně těsná, aby dotčené osobě poskytl ochranu před nejistotou, průtahy a prodlužováním řízení. Čím je spojitost v čase slabší, tím větší nároky je třeba klást na objasnění a odůvodnění průtahů ve vedení řízení, za které může stát nést odpovědnost. (velmi důležité rozhodnutí!!!!)

■ **Roz. 16/19** – Jestliže soud dospěje k závěru, že uložení pokuty příslušným finančním úřadem v daňovém řízení za jednání spočívající v opožděném tvrzení daně (§ 250 zák. č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů) mělo trestněprávní povahu a že z hlediska totožnosti skutku jde o jednání shodné s tím, pro které je obviněný trestně stíhán za trestný čin zkrácení údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, musí na základě konkrétních prokázaných skutkových okolností posoudit, zda existuje mezi daňovým a trestním řízením dostatečná věcná a časová souvislost tak, aby mohla být obě řízení považována za celistvou odezvu na jednání obviněného a aby nebylo pochyb o tom, že obviněný neupřel nepřiměřenou újmu nebo nespravedlivost tím, že mu byly uloženy různé sankce dvěma různými orgány v různých řízeních, a nedošlo tak k porušení zásady ne bis in idem ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (srov. rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 11. 2016 ve věci A a B proti Norsku, č. 24130/11 a č. 29758/11, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 5. 2017 ve věci J. a ostatní proti Islandu, č. 22007/11 a rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 15/2017 Sb. rozh. tr.).

■ **Roz. 17/19 – Skutek, jehož se obviněný dopustil tím, že provozoval motorové vozidlo bez platného osvědčení o technické kontrole vozidla, a pro který byl postižen pro přestupek ve správním řízení, není totožný s jiným skutkem tohoto obviněného spočívajícím v tom, že v rámci šetření dopravní nehody předložil Policii České republiky podstatně pozměněný technický průkaz, který vydával za pravý.** Proto jeho trestní stíhání pro přečin padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 tr. zákoníku není porušením zásady *ne bis in idem*.

■ **písm. k)**

■ **Roz. 10/12 – II – Bylo-li tedy vedeno trestní stíhání obviněného bez souhlasu poškozené právnické osoby, byť členem jejího statutárního orgánu nebo společníkem je fyzická osoba, která je vůči obviněnému ve vztahu uvedeném v § 100 odst. 2 tr. ř., nelze dovodit, že takové trestní stíhání bylo nepřipustné ve smyslu § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. a že tím byl naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.**

■ **Roz. 51/19 – Jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a dosud neuplynula lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle § 100 odst. 2, 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, nemůže soud trestní stíhání zastavit z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř., ale trestní stíhání přeruší z důvodu uvedeného v § 173 odst. 1 písm. e) tr. ř.**

■ **Roz. 34/21 – Není porušením zásady *ne bis in idem*, a není tedy dán důvod nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř., pokud je pachatel, který v úmyslu vylákat plnění z pojištění úmyslně vyvolal pojistnou událost (dopravní nehodu), uznán vinným přičinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 2 tr. zákoníku, ačkoliv byl v souvislosti s touto dopravní nehodou již předtím příslušným správním orgánem postižen za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, spočívající v porušení § 4 písm. a), písm. b) a § 5 odst. 1 písm. b) tohoto zákona tím, že se řádně nevěnoval řízení motorového vozidla.**

■ **písm. l) – h)**

■ **Roz. 10/06 – Není porušením zákazu opakovaného postihu za tentýž skutek („ne bis in idem“) ve smyslu čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř., jestliže byl vůči povinné osobě, která neumožnila styk dítěte s oprávněnou osobou podle rozhodnutí soudu, uplatněn jednak výkon**

rozhodnutí uložením pokuty podle § 273 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu a jednak za stejné jednání i trestní postih za trestný čin maření výkonu rozhodnutí podle § 171 odst. 3 tr. zák.

■ **Roz. 10/07 – Není porušením zákazu dvojího postihu za tentýž čin** („ne bis in idem“) ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.), byl-li obviněný jako řidič motorového vozidla v souvislosti s jednou jízdou jednak postižen ve správním řízení pro přestupky spočívající v tom, že nezastavil řízené vozidlo na signál policisty „Stůj“ a že po pronásledování obviněného a jeho zastavení policií se odmítl podrobit orientační dechové zkoušce na přítomnost alkoholu v krvi, a jednak odsouzen za trestné činy spočívající v tom, že při zastavování jím řízeného vozidla najížděl na policistu a že řídil vozidlo v době, kdy mu to bylo zakázáno správním orgánem. Uvedené přestupky a trestné činy jsou totiž odlišnými skutky (činy), jejichž zákonné znaky se nepřekrývají, byť byly spáchány v bezprostřední časové návaznosti.

■ **Roz. 13/09 – I. Zásada *ne bis in idem* – zákaz dvojího souzení a potrestání za týž čin – skutek – ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. brání též trestnímu stíhání a odsouzení toho, proti němuž dřívější přestupkové řízení o témté skutku (činu) trestněprávní povahy meritorně skončilo pravomocným rozhodnutím příslušného správního orgánu, a to včetně blokového řízení podle § 84 a násl. zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.**

Vyloučit ochranu proti novému procesu s ohledem na zásadu *ne bis in idem* přitom nemůže ani skutečnost, že příčinou prvního projednání skutku (činu) v blokovém přestupkovém řízení byla jeho nesprávná kvalifikace jako přestupku, ačkoliv naplňoval znaky trestného činu. Právně bezvýznamné je též to, proč došlo k novému řízení a rozhodnutí v dané věci, aniž bylo zrušeno předcházející rozhodnutí o totožném skutku (činu).

II. Překážka věci pravomocně rozsouzené (*exceptio rei iudicatae*) předpokládá zjištění, že se v novém řízení jedná o totožný skutek. Přestože se v blokovém řízení nevzdává písemně rozhodnutí příslušného orgánu, z kterého by byl zřejmý přesný popis skutku, je z dokladu o skončení blokového řízení (pokutového bloku) zásadně zjištělné, pro jaký druh přestupku bylo blokové řízení vedeno (srov. § 85 odst. 4, věta druhá, zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů). Vznikne-li pochybnost o vymezení skutku, pro který byl pachatel přestupku v blokovém řízení uznán vinným, je třeba provést potřebné dokazování, na základě něhož bude po zhodnocení všech provedených důkazů

ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. skutek, jenž naplňuje příslušný přešůpek, zjišřen a vymezen.

■ **Roz. 57/11 – Řiřzení o správním vyhošření vedené pro nevycestování osoby, která byla vyhošřena podle zák. ř. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, v znění pozdějších předpisů, nemá povahu správního řiřzení trestního podle vnitrostátního práva, ani nemá trestně právní povahu ve smyslu ř. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění jejích protokolů.**

Takové řiřzení, resp. jeho výsledek, proto nepředstavuje překážku trestního stíhání ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. pro trestný řin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák.

■ **Roz. 3/2012 – Pravomocné rozhodnutí správního orgánu o přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. d) zákona ř. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, jehož se obviněný dopustil porušením ustanovení § 5 odst. 1 písm. ř) zákona ř. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, řím, že jako řidič motorového vozidla se na výzvu policisty odmítl podrobit vyšetření ke zjiřřění, zda není ovlivněn alkoholem, nebrání jeho trestnímu stíhání pro trestný řin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 tr. zák., jestliže bylo zjiřřeno, že řidil motorové vozidlo skutečně pod vlivem alkoholu. S ohledem na odlišnost posuzovaných jednání, jakož i jejích následků, v takovém případě nejde o porušení zákazu „ne bis in idem“ ve smyslu ř. 4 odst. 1 Protokolu ř. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod ř. 209/1992 Sb.), neboť řin, pro který byl obviněný trestně stíhán, není totožný s řinem, pro který bylo před příslušným správním orgánem proti němu vedeno řiřzení o přestupku.**

■ **Roz. 47/16 – Usnesení kárného senátu kárné komise České advokátní komory, kterým byl advokát uznán vinným kárným proviněním, jehož se dopustil jednáním porušujícím povinnosti uložené mu ustanoveními ř. 16 a ř. 17 zákona ř. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, nevytváří překážku „rei iudicatae“ s účinky „ne bis in idem“, pro kterou by bylo nutno podle ř. 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. zastavit jeho trestní stíhání pro skutek kvalifikovaný jako trestný řin zpronevěry podle ř. 206 tr. zákoníku, jehož se měl advokát dopustit v postavení schovatele přisvojení si svěřených peněžních částek vůči římž osobám, ve vztahu k nimž spáchal i uvedené kárné provinění, za které byl kárně postižen. Řiřzení o kárném proviněním advokáta totiž není řiřzením o trestním obviněním z hlediska judikatury Evropského sou-**

du pro lidská práva (jeho tzv. Engel kritérií – viz rozhodnutí pod ř. 40/2015-II. Sb. rozh. tr.).

■ **Roz. 44/17 – Při řešení překážky věci rozhodnuté s účinky ne bis in idem s důsledkem zastavení trestního stíhání podle ř. 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. [od ř. 7. 2017 podle písm. m) tr. ř.] je u trestného řinu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle ř. 241 odst. 1 tr. zákoníku v případě neodvedení povinných plateb na pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na zdravotní pojiřřění při posuzování charakteru penále uloženého za jejich neodvedení podle ř. 20 zákona ř. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a podle ř. 18 zákona ř. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojiřřění, ve znění pozdějších předpisů, nutné zohlednit, že toto je srovnatelné s úrokem z prodlení, a proto nemá povahu trestní sankce ve smyslu tzv. Engel kritérií (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci A a B proti Norsku ze dne 15. 11. 2016, stížnost ř. 24130/11 a ř. 29758/11, a usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2017, sp. zn. 15 Tdo 832/2016, publikované pod ř. 15/2017 Sb. rozh. tr.).**

■ **Roz. 24/20 – Pořádková pokuta podle ř. 53 odst. 1 o. s. ř. není sankcí trestněprávní povahy a její uložení dlužníkovi (resp. osobě za něj jednajícím) v insolvenčním řiřzení z důvodu, že nevyhověl výzvě insolvenčního správce ani insolvenčního soudu a nepředložil požadované dokumenty, nezakládá překážku věci rozhodnuté s účinkem ne bis in idem, která by vylučovala trestní postih dlužníka za přechin porušení povinnosti v insolvenčním řiřzení podle ř. 225 tr. zákoníku, spočívající v řomžé odmítnutí součinnosti s insolvenčním správcem.**

■ **Roz. 16/22 – Pravomocné rozhodnutí ve věci samé (např. zprošřující rozsudek) o skutku, v němž byl spatřován trestný řin podvodu podle ř. 209 tr. zákoníku spočívající v podvodném vylákání služeb od subdodavatelů generálním dodavatelem, nevytváří překážku věci rozsuzené ve smyslu ř. 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. ve vztahu k řinému trestnímu stíhání a odsouzení řéhož obviněného pro skutek kvalifikovaný jako trestný řin poškození věřitele podle ř. 222 tr. zákoníku spočívající ve výběru a užití finančních prostředků z účtu generálního dodavatele bez úhrady pohledávek uvedených subdodavatelů. Tyto skutky nemají ani řásti stejné jednání, ani následek, řýt na sebe bezprostředně navazují, a není ředy porušen princip ne bis in idem (viz obdobně rozhodnutí pod ř. 45/2008 Sb. rozh. tr.).**

■ K odstavci 3, 4

■ **Roz. 30/70** – Obviněný, který po zastavení trestního stíhání z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. a) resp. písm. b) tr. ř. prohlásí podle § 11 odst. 2 tr. ř., že trvá na projednání věci, má právo toto prohlášení vzít zpět.

■ **Roz. 25/71** – Obviněný, jehož trestní stíhání bylo zastaveno z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) nebo b) tr. ř., může vzít zpět své prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř., že trvá na projednání věci. Zpětvzetí prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. vezme, není-li překážek, předseda senátu usnesením na vědomí podle analogie § 250 odst. 4 tr. ř. Usnesení o zastavení trestního stíhání tím bez dalšího opět nabývá účinnosti.

■ **Roz. 16/72** – Řízení, v němž se pokračuje na návrh obviněného učiněný podle § 11 odst. 2 tr. ř., nelze zastavit ze stejného důvodu, ze kterého bylo zastaveno již původně.

■ **Roz. 35/00** – I. Právně relevantní prohlášení podle § 11 odst. 2 nebo § 172 odst. 4 tr. ř., že obviněný na projednání věci trvá, může za obviněného (jeho jménem) učinit i jeho obhájce (§ 41 odst. 2 tr. ř.). Proti vůli obviněného tak však může učinit jen v případě, je-li obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena (§ 41 odst. 4 tr. ř.).

II. Jestliže bylo trestní stíhání zastaveno z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. a), b) nebo h) tr. ř., popř. z některého z důvodů uvedených v ustanovení § 172 odst. 2 tr. ř., ale v řízení se pokračovalo proto, že obviněný prohlásil, že na projednání věci trvá (§ 11 odst. 2, § 172 odst. 4 tr. ř.), může soud obviněného podle ustanovení § 227 tr. ř. **uznat vinným i trestným činem podle přísnějšího ustanovení trestního zákona, než bylo to, které bylo užito při zastavení trestního stíhání.** Ustanovení § 227 tr. ř. omezuje soud pouze v tom směru, že za trestný čin, jímž byl uznán vinným, obviněnému nemůže uložit trest. Přitom vedle výroku o vině soud může rozhodnout i výrok, kterými obviněnému uloží ochranné opatření a povinnost nahradit škodu způsobenou trestným činem.

■ **Roz. 8/01** – Vezme-li obviněný zpět prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř., že po zastavení trestního stíhání trvá na projednání věci, až v průběhu odvolacího řízení, vezme jednak předseda senátu na vědomí zpětvzetí prohlášení podle § 250 odst. 4 tr. ř. per analogiam, jednak odvolací soud rozhodne, že se napadený rozsudek soudu prvního stupně, kterým byla vyslovena podle § 227 tr. ř. vina, zrušuje podle § 257 písm. b) tr. ř. per analogiam. Řízení, kterým se pokračovalo v trestním stíhání podle § 11 odst. 2 tr. ř., není třeba zastavovat, neboť usnesení o zastavení trestního stíhání tím bez dalšího opět nabývá účinnosti.

§ 11a

(1) Trestní stíhání proti téže osobě a pro týž skutek nelze zahájit, pokud státní zástupce ve zkráceném přípravném řízení

- a) rozhodl o schválení narovnání a věc odložil, nebo
 - b) rozhodl o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání a podezřelý se osvědčil, nebo se má za to, že se osvědčil,
- nebylo-li rozhodnutí v předepsaném řízení zrušeno.

(2) Trestní stíhání proti téže osobě a pro týž skutek nelze zahájit, pokud státní zástupce rozhodl o nestíhání podezřelého podle § 159d odst. 1, nebylo-li rozhodnutí v předepsaném řízení zrušeno.

§ 12

Výklad některých pojmů

(1) Orgány činnými v trestním řízení se rozumí soud, státní zástupce a policejní orgán.

- (2) Policejními orgány se rozumějí
 - a) útvary Policie České republiky,
 - b) Generální inspekce bezpečnostních sborů v řízení o trestných činech příslušníků Policie České republiky, příslušníků Vězeňské služby České republiky, celníků nebo zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce v Policii České republiky, nebo o trestných činech zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě České republiky anebo v Celní správě České republiky, spáchaných v souvislosti s plněním jejich pracovních úkolů,
 - c) pověřené orgány Vězeňské služby České republiky v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence,
 - d) pověřené celní orgány v řízení o trestných činech spáchaných porušením
 1. celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a to i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů,

2. právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropské unie, je-li toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky,
3. daňových předpisů upravujících daň z přidávané hodnoty **nebo daň z hazardních her**,
4. daňových předpisů v případech, kdy jsou celní orgány správcem daně podle jiných právních předpisů,
- e) pověřené orgány Vojenské policie v řízení o trestných činech příslušníků ozbrojených sil a osob, které páchají trestnou činností proti příslušníkům ozbrojených sil ve vojenských objektech anebo proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž jsou příslušné hospodařit Ministerstvo obrany nebo jím zřízené organizační složky státu nebo s nímž jsou příslušné hospodařit anebo s nímž mají právo hospodařit státní organizace zřízené nebo založené Ministerstvem obrany,
- f) pověřené orgány Bezpečnostní informační služby v řízení o trestných činech příslušníků Bezpečnostní informační služby,
- g) pověřené orgány Úřadu pro zahraniční styky a informace v řízení o trestných činech příslušníků Úřadu pro zahraniční styky a informace,
- h) pověřené orgány Vojenského zpravodajství v řízení o trestných činech příslušníků Vojenského zpravodajství,
- i) pověřené orgány Generální inspekce bezpečnostních sborů v řízení o trestných činech příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů nebo o trestných činech zaměstnanců České republiky, zařazených k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů.

Tím není dotčeno oprávnění státního zástupce podle § 157 odst. 2 písm. b). Není-li dále stanoveno jinak, jsou uvedené orgány oprávněny ke všem úkonům trestního řízení patřícím do působnosti policejního orgánu.

(3) Kde tento zákon mluví o soudu, rozumí se tím podle povahy věci okresní soud, krajský soud, vrchní soud nebo Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“).

(4) Kde tento zákon mluví o okresním soudu, rozumí se tím i obvodní soud, popřípadě jiný soud se stejnou působností; kde tento zákon mluví o krajském soudu, rozumí se tím i Městský soud v Praze.

(5) Kde tento zákon mluví o okresním státním zástupci, rozumí se tím i obvodní státní zástupce, popřípadě jiný státní zástupce se stejnou působností; kde tento zákon mluví o krajském státním zástupci, rozumí se tím i městský státní zástupce v Praze. Státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené nařízením Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.

(6) Stranou se rozumí ten, proti němuž se vede trestní řízení, zúčastněná osoba a poškozený a v řízení před soudem též státní zástupce a společenský zástupce; stejné postavení jako strana má i jiná osoba, na jejíž návrh nebo žádost se řízení vede nebo která podala opravný prostředek.

(7) Pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného, rozumí se obviněným též obžalovaný a odsouzený.

(8) Po nařízení hlavního líčení se obviněný označuje jako obžalovaný.

(9) Odsouzeným je ten, proti němuž byl vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci.

(10) Trestním řízením se rozumí řízení podle tohoto zákona a zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, trestním stíháním pak úsek řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku, případně jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé a přípravným řízením úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení

restního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.

(11) Pokračuje-li obviněný v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek.

(12) Skutkem podle tohoto zákona se rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-li výslovně stanoveno jinak.

k omentář k § 12

V ustanovení § 12 jsou vyjádřeny základní pojmy trestního řádu. Je vhodné zmínit, že novelou provedenou zák. č. 341/2011 Sb. došlo k úpravě definice policejního orgánu. Obecně je za policejní orgán určena policie. Toto základní pravidlo je však prolomeno výjimkami plynoucími ze zvláštního přístupu k určitým specifickým druhům trestné činnosti, jako například trestné činy spáchané příslušníky bezpečnostních sborů nebo např. trestné činy, kterými byly porušeny celní předpisy apod. Postavení policejního orgánu je rovněž přiznáno i generální inspekci.

Ta musí být vybavena minimálně takovými právními prostředky, jaké mají k dispozici útvary kriminální policie pověřené šetřením závažné trestné činnosti, a to i vzhledem ke skutečnosti, že její působnost se vztahuje na všechny trestné činy příslušníků policie, Celní správy a Vězeňské služby apod. Uvedená úprava se promítla také do znění nového § 158 odst. 4 tr. ř., § 158 odst. 12 tr. ř. a dalších. Judikatura k tomuto ustanovení (myšleno § 12) blíže specifikuje některé pojmy z pohledu konkrétních případů.

Zákonem č. 315/2019 Sb. byl v odstavci 5 rozšířen pojem státního zástupce tak, že státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené nařízením Rady EU 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (vhodným je uvést, že uvedená definice byla zakomponována do celé řady ustanovení trestního řádu – např. § 146a, 250, 265h odst. 1, 2).

§ Z judikatury

■ K odstavci 3

■ **Roz. 3/20** – Strážník obecní (městské) policie není policejním orgánem ve smyslu § 12 odst. 2 tr. ř. a při výkonu své funkce tak nečiní procesní úkony podle trestního řádu. V trestním řízení jej lze vyslechnout v procesním postavení svědka též ke skutečностям, o nichž se při výkonu své funkce dozvěděl na místě činu od přítomných osob.

■ K odstavci 6

■ **Roz. 38/73** – Náčelník nápravně výchovného ústavu je stranou v řízení o podmíněném propuštění, jen když podal návrh na podmíněné propuštění odsouzeného. Toto jeho postavení strany v uvedeném řízení končí pravomocným rozhodnutím o podmíněném propuštění.

V řízení o tom, zda se podmíněně propuštěný osvědčil nebo zda se vykoná zbytek trestu, nemá náčelník nápravně výchovného ústavu postavení strany.

■ **Roz. 22/78** – Nápravně výchovný ústav, v němž se vykonává ochranné léčení během výkonu trestu odnětí svobody podle § 72 odst. 4 věta třetí tr. zák., je oprávněn podat návrh na propuštění z ochranného léčení podle § 353 tr. ř. Nápravně výchovný ústav, zastoupený náčelníkem, má v řízení o propuštění z ochranného léčení postavení strany (§ 12 odst. 5 tr. ř.).

Poznámka

Jedná se o autentické znění, nynější úprava používá pojmů: věznice, ředitel věznice apod.

■ **Roz. 54/07** – II. Obhájce obviněného mladistvého může podat dovolání jen v jeho zastoupení a v jeho prospěch, tedy jménem obviněného mladistvého, nikoliv svým jménem, protože není stranou ve smyslu § 12 odst. 6 tr. ř., takže ani tento obhájce nemá samostatné dovolací právo. To platí i v řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř.

■ K odstavci 10

■ **Roz. 18/75** – Podle § 12 odst. 9 tr. ř.* trestním stíháním se rozumí úsek řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku nebo usnesení o zastavení trestního stíhání. Podle § 122 odst. 1 tr. ř. odsuzující rozsudek musí obsahovat i výrok o trestu, přičemž výrokem o trestu se podle tohoto zákonného ustanovení míní i výrok o upuštění od potrestání. Řízení a rozhodnutí o trestu je proto součástí trestního stíhání, které nemůže při odsouzení pacha-

* Nyní jde o § 12 odst. 10 tr. ř.

tele skončit dříve, než bylo pravomocně rozhodnuto o vině a trestu (popř. o upuštění od potrestání).

V důsledku toho, jestliže odvolací soud zruší v odsudzujícím rozsudku pouze výrok o trestu a výrok o vině ponechá v právní moci a vrátí věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí jen v otázce trestu, neskončilo tím ještě trestní stíhání; objeví-li se v tomto stadiu řízení důvod, pro který je třeba trestní stíhání zastavit (§ 11 odst. 1 tr. ř.), není pravomocný odsudzující výrok o vině překážkou pro zastavení trestního stíhání.

■ **Roz. 35/92 – Trestné stíhání sa končí pri odsúdení páchatela právoplatným výrokom o vine a treste, resp. upuštením od potrestania** (§ 12 ods. 9, § 122 ods. 1 Tr. por.). Zrušením odsudzujúceho právoplatného rozsudku, hoci len vo výroku o treste, v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona vzniká preto vo veci právny stav neskončeného trestného stíhania.

Odsudzujúci výrok o vine, ktorý bol ponechaný ako právoplatný, nie je prekážkou pre zastavenie tohto trestného stíhania z dôvodu amnestie prezidenta republiky.

■ **Roz. 27/10 – V prípade, kdy soud shledá, že skutek, pro který se řízení vede, není trestným činem, ale mohl by být příslušnému orgánu postoupen jako přešůpek** (§ 171 odst. 1, § 222 odst. 2, § 257 odst. 1 písm. b), § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř.), a zkoumá, zda lze předmětný skutek jako přešůpek projednat (viz č. 111/1964 Sb. rozh. tr., str. 41 a 42, č. 68/1980 Sb.), musí posoudit, zda ve smyslu § 20 odst. 2 zák. č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nedošlo k jeho promlčení. Do běhu promlčecí jednoleté lhůty (§ 20 odst. 1 zák. č. 200/1990 Sb.) nezapočítává dobu, po kterou bylo pro týž skutek vedeno trestní řízení (§ 12 odst. 10 tr. ř.), jež počíná sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení policejním orgánem podle § 158 odst. 3 tr. ř., a nikoli okamžikem zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. nebo podle § 314b odst. 1 tr. ř.

■ **Roz. 49/21 – Pro určení věcné příslušnosti soudu podle § 16 a § 17 tr. ř. je v trestních řízeních, která byla ve smyslu § 12 odst. 10 tr. ř. a § 158 odst. 3 tr. ř. zahájena do 30. 9. 2020, rozhodné znění § 138 odst. 1 tr. zákoníku účinné do 30. 9. 2020, jak vyplývá z čl. II zákona č. 333/2020 Sb. Okamžik podání obžaloby či jiného srovnatelného návrhu státním zástupcem je pro takové posouzení bez významu.**

■ K odstavci 11

■ **Roz. 38/00 – Pokud státní zástupce v obžalobě vymezí popis skutku tak, že do něj zahrne také jednání, ve kterém obviněný pokračuje i v době po sdělení obvinění a které s ohledem na ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. je třeba posuzovat jako**

nový skutek, aniž by pro toto jednání bylo obviněnému sděleno obvinění, pak byla podána obžaloba pro skutek, pro který nebylo sděleno obvinění. V takovém případě jde o závažnou vadu přípravného řízení odůvodňující vrácení věci státnímu zástupci k došetření postupem podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. Nejsou-li zde důvody opodstatňující potřebu společného projednání věci (tj. všech skutků uvedených v obžalobě), pak soud vyloučí tento skutek ze společného řízení a vrátí věc státnímu zástupci k došetření jen ohledně tohoto skutku.

■ **Roz. 21/03 – Smyslem ustanovení § 214 tr. zák. je to, aby pachatel uhradil dlužné výživné za celé období, pro které je stíhán a pro něž rovněž soud zjišťuje jeho trestní odpovědnost. Ke splnění podmínek účinné lítosti ve smyslu § 214 tr. zák. není nutné, aby pachatel uhradil výživné i za období předcházející (za které nebyl postaven před soud, příp. byl již za ně i odsouzen apod.), ani za období následující, tedy období po sdělení obvinění, neboť takové období je nutno s ohledem na ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. považovat již za další skutek.**

■ **Roz. 32/07 – Ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř., podle něhož v případě, že obviněný pokračuje v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek, dopadá rovněž na trvající trestný čin, např. trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. Sdělení obvinění tedy přerušuje páchání tohoto trestného činu a tvoří předěl, od kterého se další jednání posuzuje jako samostatný skutek. Bylo-li o uvedeném trestném činu konáno zkrácené přípravné řízení, nastávají účinky sdělení obvinění ve smyslu ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. až doručením návrhu na potrestání obviněnému. Soud je povinen v souladu s ustanovením § 220 odst. 1 tr. ř. vyčerpat celý skutek, aniž by byl vázán časovým vymezením uvedeným v návrhu na potrestání, a v závislosti na tom upravit popis skutku ve výroku o vině. Zásada uvedená v ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. a její vliv na aplikaci obžalovací zásady v případech pokračování v trestném činu se u trvajících trestného činu neuplatní.**

■ **Roz. 57/07 – U pokračování v trestném činu na rozdíl od trestných činů hromadných nebo trvajících není mnohost útoků nebo delší trvání znakem skutkové podstaty, ale je formou provedení posuzovaného trestného činu, a proto konkrétní trestný čin může v určitém případě naplňovat znaky pokračování a v jiném nikoli.**

Byl-li trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. páchán po delší dobu a ve vztahu k většímu počtu poškozených a zvýhodněných věřitelů za stavu,

* Nyní § 197 tr. zák.

v němž dlužník nebyl schopen plnit své splatné závazky, a to souvislým jednáním, které nelze rozdělit na jednotlivé dílčí útoky, **nejde o pokračování v trestném činu** podle § 89 odst. 3 tr. zák., byť vykazují některé jiné znaky pokračování a případně i prvky trestného činu hromadného. V takovém případě nelze za dílčí útoky pokračujícího trestného činu ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák. a § 12 odst. 12 tr. ř. považovat neuhrazení konkrétní pohledávky poškozeného věřitele ani uhrazení určité pohledávky zvýhodněného věřitele, protože rozhodující je až celkový výsledek spočívající ve zvýhodnění některých věřitelů na úkor jiných, a to v souhrnu všech jejich pohledávek.

■ K odstavci 12

■ **Roz. 60/02** – Pokud soud prvního stupně rozsudkem vyhlášeným před 31. 12. 2001 pouze tzv. vypustí ze žalovaného skutku jeho neprokázanou část se závěrem, že šlo o dílčí útok jediného pokračujícího trestného činu (§ 89 odst. 3 tr. zák.), odvolací soud, rozhodující o odvolání obžalovaného směřujícímu proti výroku o vině uvedeným pokračujícím trestným činem již za účinnosti zákona č. 265/2001 Sb., zruší napadený výrok a rozhodne s ohledem na ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. o tomto dílčím útoku zprošťujícím výrokem podle § 226 tr. ř., a to i v případě, že odvolání obžalovaného tuto vadu nevytvýká (§ 254 odst. 1, věta druhá, tr. ř.).

■ **Roz. 11/10 – Trestný čin nedovoleného ozbrojování** podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák.* je tzv. hromadným trestným činem, který je jediným skutkem jak v hmotněprávním smyslu, tak z hlediska procesního. Proto se ve vztahu k němu neuplatní ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř., které se týká pouze pokračujícího trestného činu (§ 89 odst. 3 tr. zák.), u něhož lze jeho jednotlivé dílčí útoky pokládat za samostatné skutky v procesním smyslu a je možné o nich rozhodovat rozdílným způsobem.

Jestliže tedy soud na rozdíl od obžaloby dospěje k závěru o spáchání trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. ve vztahu k menšímu počtu neoprávněně hromaděných zbraní nebo stříliva, nemůže ohledně jejich zbytku obsaženého v obžalobě rozhodnout zprošťujícím výrokiem (§ 226 tr. ř.), ale tyto další zbraně nebo střílivo, ve vztahu k nimž nebyl spáchán uvedený trestný čin, nepojme do popisu skutku ve výroku o vině odsuzujícího rozsudku (z popisu skutku je jen tzv. vypustí).

■ **Roz. 43/11 – I – U pokračování v trestném činu není mnohost útoků znakem skutkových podstaty, ale je formou provedení konkrétního trestného činu** (srov. rozhodnutí pod č. 57/2007 Sb. rozh. tr.).

Jestliže se pachatel dopouští trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. tím, že po delší dobu (např. několika let) na svém pracovišti průběžně prodával svěřené telefonní karty za účelem vlastního obohacení, přičemž toto jeho souvislé jednání není možno rozdělit na jednotlivé dílčí útoky, nejde o pokračování v trestném činu ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák., byť jsou naplněny některé jeho znaky (např. jednotný záměr, stejný způsob provedení, časová souvislost). Jde o jediný skutek jak z hlediska trestního práva hmotného, tak z hlediska trestního práva procesního.

Pokud se čin neskládá z jednotlivých dílčích útoků pokračujícího trestného činu ve smyslu § 12 odst. 12 tr. ř., **nelze o části jediného tohoto skutku rozhodnout zprošťujícím výrokiem podle § 226 tr. ř. Taková část žalovaného jednání se pak neuvede v popisu skutku ve výroku odsuzujícího rozsudku (jen se z něj tzv. vypustí).**

■ **Roz. 17/14 – I.** – Pojem „trestní zákoník“ v článku II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 (č. 1/2013 Sb.), vztahující se k trestným činům s trestní sazbou odnětí svobody nepřevyšující 10 let, je třeba vykládat tak, že se tím miní trestní sazby za trestné činy stanovené v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů) ve znění účinném ke dni vyhlášení rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, přestože byl skutek posouzen podle trestního zákona (č. 140/1961 Sb.).

II. Z hlediska článku II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 je třeba okamžik zahájení trestního stíhání posuzovat u každého skutku samostatně. To se týká s ohledem na vymezení skutku podle § 12 odst. 12 tr. ř. i pokračujícího trestného činu (§ 116 tr. zákoníku), u kterého je nutné rovněž zkoumat okamžik zahájení trestního stíhání u každého dílčího útoku samostatně. V důsledku toho je možné abolicí použít při splnění dalších hledisek jen u některého z dílčích útoků pokračujícího trestného činu a ohledně jiných dílčích útoků nikoliv. V takovém případě bude nutné u dílčích útoků, pro které nebylo zastaveno trestní stíhání podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., nově posuzovat, o jaký trestný čin se bude jednat.

III. Při výkladu pojmu „s výjimkou trestního stíhání proti uprchlému“ je třeba vycházet ze skutečné doby konání trestního stíhání proti uprchlému. To znamená, že od celkové doby trvání trestního stíhání je třeba odečíst dobu, po kterou se vedlo trestní stíhání proti uprchlému, a trestní stíhání je proto možno zastavit s ohledem na článek II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 jen v případě, že zbývající doba trvání trestního stíhání po tomto odečtení je delší než 8 let, a to k datu vyhlášení rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii.

* Nyní § 279 tr. zák.

■ **Roz. 37/21 – II. – Výrok rozsudku soudu prvního stupně o jednom z více dílčích útoků téhož pokračujícího trestného činu** (ve smyslu § 116 tr. zákoníku), jímž byl obviněný uznán vinným, není oddělitelným výrokem podle § 258 odst. 2 tr. ř., byť jinak jde o samostatný skutek z procesního hlediska podle § 12 odst. 12 tr. ř. Proto odvolací soud nemůže zrušit výrok rozsudku soudu prvního stupně jen ohledně některého takového dílčího útoku a znovu o něm rozhodnout v odvolacím řízení (ať znovu uznat obviněného vinným jeho spácháním, anebo jej pro tento útok zprostit obžaloby) a zároveň ve zbývajících částech ponechat rozhodnutí soudu prvního stupně v platnosti.

HLAVA DRUHÁ SOD A OSOBY NA ŘÍZENÍ ZÚČASTNĚNÉ

Oddíl první Pravomoc a příslušnost soudů

§ 13

Výkon trestního soudnictví

Soudnictví v trestních věcech vykonávají okresní soudy, krajské soudy, vrchní soudy a Nejvyšší soud.

§ Z judikatury

■ **Roz. 28/04 – Do pravomoci soudů České republiky nespádá rozhodování o povolení obnovy řízení a zrušení pravomocného rozhodnutí ve věcech, v nichž před datem 1. 1. 1993 rozhodl soud se sídlem na území Slovenské republiky.**

§ 14 a 15 zrušeny

Věcná příslušnost

§ 16

Řízení v prvním stupni koná, jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, okresní soud.

komentář k § 16

Vedle věcné příslušnosti, která nám dává odpověď na otázku, **který soud z hlediska druhu (okresní, krajský) je příslušný ve věci konat řízení**, známe také příslušnost místní, která nám odpovídá na otázku, **který z věcně příslušných soudů je příslušný určitou věc projednat**. Dalšími teoretickými úvahami z hlediska základních informací

není nezbytné se zabývat (funkční příslušnost jako zvláštní druh věcné příslušnosti).

§ Z judikatury

■ **Roz. 44/95 – Bylo-li na téhož obviněného podáno více obžalob u různých soudů, posuzuje každý z nich svou příslušnost samostatně.** Příslušnost okresního soudu není dotčena tím, že na obviněného byla v jiné věci podána obžaloba u krajského soudu. Proto okresní soud, jehož příslušnost je dána podle § 16 a § 18 odst. 1 tr. ř., nemůže svou věc postoupit krajskému soudu z důvodu, že v jiné věci byla na obviněného podána u krajského soudu obžaloba ve smyslu § 17 tr. ř.

■ **Roz. 35/12 – (viz § 26)**

■ **Roz. 49/21 – (viz § 12 odst. 10)**

§ 17

(1) Krajský soud koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest. O trestných činech

- zabití, vraždy novorozence dítěte matkou, neoprávněného odebrání tkání a orgánů, nedovoleného nakládání s tkáněmi a orgány, odběru tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu, nedovoleného nakládání s lidským embryem a lidským genomem, obchodování s lidmi,
- spáchaných prostřednictvím investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování v obchodním systému nebo o jejichž přijetí k obchodování v obchodním systému bylo požádáno, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu,
- porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, manipulace s kurzem investičních nástrojů, zneužití informace v obchodním styku, zneužití postavení v obchodním styku, poškození finančních zájmů Evropské unie, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití, porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití, zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího

ho užití, provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence, porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem, zkeslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem, vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků a

- d) účasti na teroristické skupině, financování terorismu, podpory a propagace terorismu, vyhrožování teroristickým trestným činem, sabotáže, zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace, vyzvědačství, ohrožení utajované informace, spolupráce s nepřitelem, styků ohrožujících mír, použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje, plenění v prostoru válečných operací,

koná v prvním stupni řízení krajský soud i tehdy, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší.

(2) Krajský soud koná v prvním stupni řízení též o trestném činu opilství v případě, že čin jinak trestný, jehož se dopustil pachatel ve stavu nepřičetnosti, který si zaviněně přivodil, naplňuje znaky skutkové podstaty některého z trestných činů, u nichž je stanovena příslušnost krajského soudu podle odstavce 1.

(3) Krajský soud koná v prvním stupni řízení též o dílčích útocích pokračujícího trestného činu, jestliže postupem podle § 45 trestního zákoníku přichází v tomto řízení v úvahu rozhodnutí o vině některého z trestných činů uvedených v odstavci 1 nebo 2.

k omentář k § 17

Toto ustanovení upravuje příslušnost krajského soudu jako soudu prvního stupně. Zákonem č. 459/2011 Sb., došlo k úpravě tohoto ustanovení, kdy do odstavce 1 byly vloženy trestné činy zabití a vraždy novorozeného dítěte matkou. Tato úprava má umožnit rychlé, účinné a odborné zpracování trestních věcí v případech, kdy původní kvalifikace skutku jako zločinu vraždy podle § 140 tr. zákoníku dozná v průběhu přípravného řízení změny a do budoucna tak v těchto případech nedojde k předávání trestních věcí zejména

při skončení vyšetřování z krajského na okresní státní zastupitelství.

Na množící se teroristické útoky bylo reagovalo legislativní změnou, která se projevila v § 17 odst. 1 písm. d) [do písm. b) bylo vloženo obchodování v obchodním systému, do písm. c) zneužití postavení v obchodním styku]. Obdobná je situace také v případech některých trestných činů, kdy je některý z trestných činů podle § 17 tr. ř. překvalifikován s ohledem na závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie na trestný čin opilství podle § 360 tr. zákoníku (tomu odpovídá současně přijaté znění § 17 odst. 2 tr. ř.).

§ Z judikatury

■ **Roz. 45/71 – Pro určení věcné příslušnosti krajského soudu jako soudu prvního stupně** (§ 17 odst. 1 tr. ř.) je rozhodná dolní hranice trestní sazby odnětí svobody ve výši nejméně 5 let, stanovená na příslušný trestný čin ve zvláštní části trestního zákona, pokud nejde o trestné činy, o nichž podle § 17 odst. 1 druhá věta tr. ř. rozhoduje v prvním stupni krajský soud bez ohledu na trestní sazbu.

■ **Roz. 32/77 – Jestliže důkazy shromážděné a provedené v přípravném řízení poskytují dostatečný podklad pro možnost posouzení skutku uvedeného v žalobním návrhu jako trestného činu, o němž přísluší konat řízení v prvním stupni krajského soudu** (§ 17 odst. 1 tr. ř.), je tento soud příslušný k projednání věci v prvním stupni i tehdy, když v obžalobě je tento skutek právně posouzen jako trestný čin, o němž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu.

■ **Roz. 2/84 – Výjimečně lze podmíněně propustit i odsouzeného, na kterém byla vykonána celá požadovaná část uloženého trestu odnětí svobody, tj. polovina** (§ 61 odst. 1 tr. zák.), popř. dvě třetiny (§ 62 tr. zák.) započtením vazby, a který po právní moci rozsudku je již na svobodě.

K rozhodnutí o podmíněném propuštění v takovém, případě je příslušný okresní soud, v jehož obvodu se naposled vykonávala vazba, a to i tehdy, jestliže trestní věc náleží v prvním stupni do věcné příslušnosti krajského soudu (§ 17 odst. 1 tr. ř.).

■ **Roz. 10/94 – I. Věc, v níž byla podána obžaloba pro pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák.*, může krajský soud jako soud prvního stupně při předběžném projednání obžaloby postoupit okresnímu**

* Nyní § 140 tr. zák.